GLASILO

SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE.

LETO—YEAR V. CHICAGO, ILL., 23. FEBRUARJA (FEBRUARY) 1912. ŠTEV.—NUMBER 5.

Društveni domovi in drugo.

Že ponovno se je pisalo v "Glasilu", kakor tudi v drugih listih o potrebi društvenih domov. V prid domov so se navajali razni razlogi. Kazalo se je na Fince, ki so tudi majhen narod kot Slovenci, ki imajo že skoraj v vsaki naselbini svoj dom, ki jim služi kot kulturno središče. Pa tudi lastne domove, kjer isti obstoje, se je navajalo za zgled. Vsi članki in dopisi, ki so se do sedaj pisali, so imeli le ponekod odmev. Bilo je sprva malo navdušenja, kot je pri nas že v navadi, če pride kakšna nova reč na razpravo, potem je pa večinoma zopet vse zaspalo, izvzemši nekaterih naselbin, kjer navdušenje še tli, včasih pa poganja male plamenčke.

Od kod to prihaja? Večina nas ima različne bolezni. Eni bi radi vstanovili zadružno farmo, drugi hočejo imeti društveni dom, tretji se zanimajo za konsumne zadruge, četrti bi radi imeli slovensko narodno banko itd. itd. Navdušenje traja za stvar le toliko časa, dokler se piše o nji. Kakor hitro pa pride druga razprava v javnost, se pa navdušenje za prvo stvar razkadi in narašča za drugo, ki začne takoj pojemati, ko se prikaže tretja, pa se zopet ohladi, ko pride četrta na dnevni red. Ta nestalnost v razmišljevanju dokazuje prvo, da je naš narod zelo omahljiv, in da ne misli globoko vobče, ako se razpravlja o eni stvari. Zakaj? Ako bi naš narod razmišljal o vsaki stvari, ki ima koristiti celemu narodu, bi imeli že zdavnaj v večjih naselbinah društvene domove in konsumna društva, pa tudi zadružne farme in svojo slovensko narodno banko in vse druge naprave, ki so z anarod z gospodarskega in kulturnega stališča živa potreba.

Gola resnica je, da ameriški Slovenci ne bodo nikdar vsi industrielni delavci, ravno tako resnično pa je, da ne bodo nikdar vsi farmarji. Za one, katerih ne veseli poljedelstvo in hočejo ostati v industrielnih središčih, so pa društveni domovi kot kulturna središča in konsumne zadruge kot gospodarske organizacije gotovo potrebni. Za Slovence, ki se hočejo pečati s poljedelstvom, je pa zopet najbolje, ako vstanovijo zadružno farmo (poljedelsko zadrugo) Slovenska narodna banka, bi pa koristila gotovo vsem Slovencem — poljedelcem in industrielnim delavcem, če bi bila vstanovljena na koperativni podlagi.

Potrebujemo torej vsega: društvene domove, konzumne zadruge, zadružne farme, koperativno slovensko narodno banko in še druge gospodarske in kulturne ustanove. Do vseh teh ustanov pa lahko pridemo, ako imamo trdno voljo in se primemo dela. Zavedamo se česar potrebujemo, poleg pa torej tudi vemo, da dosežemo vse, če pričnemo delati sistematično. Prvi pogoj za dosego naših ciljev je torej sistematično delo.

Slovenci, ki hočejo živeti in ostati v industrielnih središčih, ne smejo menjat čez noč svojega mnenja, ako jim kateri drugi prigovarja, da bi bilo bolje pečati se s poljedelstvom, do katerega sploh nimajo veselja, kot ostati industrielen delavec. Naobratno se pa tudi oni ne smejo skesati čez noč, ki gorijo za poljedelsko zadrugo, ako se je delavski položaj obrnil na boljše in so pričeli v naselbini z gradnjo društvenega doma, ali so pa vstanovili konzumno zadrugo. Človek ne sme biti omahljiv: vnemati se danes za poljedelsko zadrugo, drugi dan pa za društvene domove in konzumne zadruge. Tak človek je podoben bilki, katero veter guglje zdaj na eno, pa zopet na drugo stran. Kdor hoče uresničiti svoje ideje, mora odločno nastopati za nje v govoru in pisavi; iskati mora tovarišev, ki so istega mnenja, da se ideje uresničijo, ko se je zbralo zadostno število ljudi istega prepričanja.

Kdor se zanima za društvene domove in konzumna društva, naj prične z agitacijo v svoji naselbini. Zbira naj čimdalje večji krog somišljenikov, dokler ne doseže števila, ki je potrebno za vstanovitev. Društvene domove je kaj lahko vstanoviti, ker so za nje merodajna z malimi spremembami ista pravila kot za konzumna društva, ako se jih vstanovi na koperativni podlagi; pa tudi agitacija je lahka, ker je omenjena le na naselbino. O potrebi društvenih domov je nepotrebno pisati, ker se je že toliko razpravljalo o njih, da je lahko vsak industrielen delavec že zdavnej uvidel, da so njemu v korist s kulturnega in gospodarskega stališča. Tudi za konzumna društva mora biti agitacija za začetek omejena le na naselbino. Širša agitacija še le nastane, ako je vstanovljenih že več konzumnih zadrug in se te zopet združijo v gospodarsko zvezo.

Težje je voditi agitacijo za poljedelsko ali vrtnarsko zadrugo. Izvzemši Clevelanda, bi bilo težko dobiti toliko poljedelskih zadrugarjev v eni naselbini, da bi bilo mogoče vstanoviti poljedelsko zadrugo. V dosego tega cilja mora služiti ustmena, karespondenčna agitacija, pa tudi agitacija v tiskani besedi. Ko se je potom te agitacije zbralo zadostno število poljedelskih zadrugarjev, se lahko zvrši prvi sestanek, na katerem se zvoli odbor, ki prevzame vso nadaljno akcijo. Za vstanovitev poljedelske ali vrtnarske zadruge zadostuje že 20 zadrugarjev. Ako se prva taka zadruga obnese, ji bodo kmalu sledile druge. Saj zgledi vlečejo.

Težje je vstanoviti danes slovensko banko na koperativni podlagi. Ako bi bile že vse zgoraj omenjene gospodarske organizacije vstanovljene, bi bilo lahko izvesti tudi ta načrt. Saj konsumna društva in poljedelske zadruge potrebujejo kredita, naobratno pa morajo nalagati zopet denar v banko, poslovanje se pa tako vrši potom bančnih čekov. Danes bi pri takem zavodu prišle v poštev le slovenske jednote in zveze. Na te je pa danes nemogoče računati, ker je potreba, da se člani prvo izrečejo, je li so za tak zavod ali mu nasprotujejo. Ker pa nimajo vse jednote in zveze splošnega glasovanja, se niti ne more izvedeti ljudskega mnenja in treba je vso stvar poriniti na dolgo klop, da napočijo ugodnejši časi za njo. Vsaka jednota ali zveza ima gotovo v svojih pravilih, da sme denar vlagati le na dobre banke. Resnica je, da lahko vsaka banka že jutri bankrotira, katera je danes še solidna. Ali če bi se kaj takega pripetilo slovenskemu zavodu in bi glavni odbori v zavod naložili denar, ne da bi preje vprašali člane jednot in zvez, vskipelo in zašumelo bi v slovenskem ljudstvu v Ameriki, vse zaupanje bi bilo proč in za nedogledno bodočnost bi se ne moglo podvzeti nobene gospodarske akcije. Zategadelj je bolje, da to vprašanje ostane še za nekaj časa odprto, se razpravlja in piše o njem, dokler se pojmovi popolnoma ne zbistrijo in ščistijo.

Ameriške vesti.

* **Boekmann Winthropa,** pomožnega tajnika v mornaričnem uradu, človeka, ki ima dela preko glave, so razni državnozborski poslanci nadlegovali mej delom. Da bi se teh sitnežev znebil, je dal nekega dne, ko je toplota padla pod ničlo odpreti vsa okna in vrata na stežaj. Nakrat je vstopil neki kongresnik in našel je Winhropa sedeti pri odprtem oknu in pisati, poleg njega so pa gorela drva na provizoričnemu ognjišču. Kongresnik je obstrmel in se tresel mraza, nakrat pa je dejal: "Mr. Winthrop, ako ne ugovarjate bom poslal po kožuh in copate!"

Potem je pa kongresnik 40 minut dlje ostal kot po navadi.

Vbogi Withrop! Tudi ta zvijača mu ni pomagala.

* **V Chicagi** so v petek obesili pet revnih "šaharjev". Noben med njimi ni mel denarja, da bi se boril toliko časa s pravico, da bi pravica rekla, da jim ni treba iti na vislice.

To obešanje na debelo je pa vzdramilo Chicago, uradnike v javnih službah, profesorje, duhovnike, advokate, sploh vso inteligenco v toliki meri, da se predloži v prihodnjem zasedanju ilinojske državne zbornice zakonski načrt, potom katerega se spremeni smrtna kazen v dosmrtno ječo.

Duhovniki in učitelji izjavljajo, da smrtna kazen vpliva demoralizujoče na občinstvo, poleg pa pravijo tudi zdravniki, da je obešanje najbrutalnejša in sirovejša forma smrtne kazni.

Šerif Zimmer, sodnik Adelor Petit izjavljata, da sta proti smrtni kazni, pa da si pomagati nista mogla, ker se tako glasi zakon. Prvi je nadzoroval obešanje, drugi jih je pa obsodil na vešala.

Katoliška duhovnika O Brien in Rapinski, ki sta delikvente spremila na morišče, sta izrekla, da bodo žrtve, ki so v petek izdahnile na vešalah, tvorile glavno ulogo v agitaciji proti smrtni kazni, kateri se bodo pridružili duhovniki vseh ver. Tudi župan Carter H. Harrison je izjavil svojo nejevoljo proti smrtni kazni z odločilnimi besedami.

Torej pet ljudi je bilo treba obesiti na en dan, da se je zbudila javna vest in da se zahteva odstranjenje sramotne pege za današnjo civilizacijo.

* **Viktor Berger,** kongresnik za Milwaukee je v kongresu govoril proti stalni armadi, ki požre vsako leto 400 milionov dolarjev, mej tem ko izdamo za javne šole le 200 milionov na leto. Povdarjal je v svojem govoru, da stalna armada tvori vedno nevarnost za republiko, kar je zgodovina že neštetokrat dokazala. Nekateri ljudje vedno kričijo: mir! mir! mir! Tako kričanje pa nima nobenega pomena, dokler vsako leto potrošimo ogromne vsote za militarizem.

Berger je izjavil, da bi v slučaju vojne že država Texas ukrotila Mehiko, Kanado pa država New York. Zategadelj je neumestno, da imamo stalno armado. Primerjal je švicarski miličarski sistem z našo stalno armado in izjavil, da se majhna Švica prav lahko ubrani zunanjih sovražnikov, če prav nima stalne armade. Dasi švicarska ljudska armada šteje 275.000 mož, vendar stane na leto le osem milionov dolarjev. Govornik je nadalje priporočal, da naj se ameriška stalna armada takoj skrči na 25.000 mož, ker se ni treba bati napadov s strani Indijancev.

* **Neumnost** še danes zmaguje. V New Yorku se je ustanovila družba z imenom "American Truth Society", ki hoče voditi boj proti svetovnemu mirovnemu stremljenju. Družba hoče po vsej deželi vstanoviti podružnice. Tajnik družbe izjavlja, da so mirovne pogodbe nevarne svobodnim ameriškim napravam.

Ves kulturen svet se danes bori za splošen mir, ker se zaveda, kakšno gorje prinese vsakemu narodu vojna. Zdaj pa pridejo ljudje in vstanovijo družbo, katere namen je propagirati vojno — morjenje, zrušenje kulturnih naprav in rop. Taki ljudje so hudobni ali pa blazni!

* **Ljudska** govorica, da je bankir Adolf Mendel v slabem finančnem položaju, je provzročila velik naval za njegovo banko na Rivington St. v New Yorku. Že dopoldne je moral izplačati bankir nad petdeset tisoč dolarjev vlagateljem, ki so vsled govorice postali nervozni in so zahtevali svoje uloge nazaj. Bankir je izjavil, da ima toliko denarja pri rokah, da lahko izplača vsem vloge, ki mu ne zaupajo, ni pa mogoče navesti vzroka, kako je ta govorica nastala.

Policija pač meni, da so govorico raznesli žepni tatovi, da so laglje med drenjajočo ljudsko množico zvrševali svojo obrt.

* **V Pittsburgu,** Pa. je Mary F. Armstrong s koščekom papirja prižgala plinovo luč, na kar je vrgla goreči papir na tla in stopila pred njega. Nakrat je bila vsa v ognju, gorela je kot baklja in predno je prišla pomoč, je bila mrtva.

Ravnajte previdno z ognjem, petroleja, benzina, špirita in gasolina pa sploh ne vlivajte na žrjavico in ga tudi pri popolnoma ohlajeni peči ali ognjišču ne rabite za netilo.

* **Prvo dejanje** dinamitnega igrokaza je končalo z obsodbo bratov Mc Namara. Z aretacijo 54 unijskih odbornikov, ki so bili večinoma člani železarske stavbinske unije, je pa pričelo drugo dejanje.

Glavno ulogo v tem igrokazu igrajo Mc. Manigal, Burns in njegovi detektivi. Kaj pa pravzaprav hočejo s tem dinamitnim igrokazem? Uničiti delavske unije in uvesti odprto delavnico. Kapitalisti so se dolgo pripravljali za ta naskok. V privatnih detektivskih agenturah so najeli vohune, ki so imeli nalog nagovarjati organizirane delavce k nasilnim dejanjem in poročati svojim šefom o vsem, kar se vrši v uniji. Mi smo že večkrat odprto povedali svoje mnenje, da je vsakdo vohun v službi kapitalistov, ki sugestira delavcem nasilna dejanja. In danes ponovimo še enkrat: Čuvajte se vsakega, ki vam priporoča dinamit. Te vrste ljudje so plačani špijoni in izzivači v službi kapitalistov.

S tem, da so zaprli 54 unijskih odbornikov na izjavo dinamitarda in špijona Mc. Manigala, še ni rečeno, da so krivi in so zakrivili dejanja, katera se jim podtika v obtožnici. Štirideset tisoč listov in brzojavk se bo predložilo v tej obravnavi kot dokaz, da je res obstala zarota dinamitardov. In vprav to dejstvo pa zopet govori, da zarotniki, če je res obstala zarota, vendar niso bili tako neumni, da bi ohranili beležke o nakupovanju dinamita in vknjiževali vsote, ki so jih izdali za dinamit.

Zategadelj je najboljše, da se počaka s sodbo, dokler ne bo obravnava v polnem tiru. Danes je nemogoče izreči nekaj pozitivnega.

* **Preiskava je** dognala, da je sladkorni trust osleparil Zdr. države za pet milionov dolarjev na carini.

Zdaj so se "sporazumeli". Sladkorni trust bo plačal en million in s tem je zadeva končana.

Res, dober "kšeft" za trust. Najbrž si bo trust zapomnil to dobrosrčnost in nadaljeval s svojim "kšeftom".

* **Amerika** je voditeljica v železni in jeklarski industriji. Ta slavospev je bilo zopet čitati pred kratkem v kapitalističnih listih.

Ni čudo! Delavci, ki delajo za železarski in jeklarski trust, delajo po sedem dni v tednu in dvanajst ur na dan za pačo, ki je v primeri s ceno produktov mnogo nižja kot v Evropi.

Na Angleškem in v Nemčiji delajo delavci danes le šest ur v tednu in po devet in deset ur dnevno.

Na ramah izsesanih delavcev so si ameriški kapitalisti priborili svetovno prvenstvo v industriji za železo in jeklo.

* **John B. O'Leary,** predsednik livarske unije pravi, da so v državi Massachussets zaposlene ženske v livarnah. Na svoje oči je videl ženske, ki so pehale pred seboj težko naložene vozičke, ali jih pa vlekle na verigah. Vročina je bila strašna, zrak pa napolnjen z vsakovrstnimi plini, da ni bilo skoraj mogoče dihati. Ženske so imele gole roke do ram.

Rev. J. Augur potrdi, da je videl ženske, ki so nosile težke modele, kakeršne ne bi zmogli srednji moški. V vseh livarnah je zaposlenih do sedemsto žensk.

Američani so se radi bahali v inozemstvu, da ženskam v Ameriki ni treba opravljati v tvornicah težka dela. Gornji izjavi pa potrdite nasprotno. Kapitalizem ne pozna viteških manir. On vzame ceneno delavsko moč, kjer jo dobi.

Te škandalozne razmere v livarnah so zbudile javno vest. Državna zbornica je pooblastila poseben komitej, ki ima nalogo zbrati vse gradivo, ki se nanaša na žensko delo v industriji jekla in železa, da se izdela potrebni zakonski načrt in omeji žensko delo v tej obrti. Kapitalisti skušajo z izjavami plačanih najemnikov znižati vrednost gradiva, ki ga zbira komitej.

Vse br. tajnike krajevnih društev S. N. P. J. prosimo, da enkrat v mesecu posljejo uredništvu imena in naslove vseh izobčenih, odstoplih in umrlih članov za tekoči mesec.

Pravica.

Pravico nam predstavlja dama z vago v roki in zavezanimi očmi. Ona se baje ne ozira, kdo stoji pred njo. Za vse je baje enako pravična: za bogatine in siromake.

Ali taka pravica eksistira le v domišljiji. V praksi je povsem druga. Ona dobro vidi, kdo stoji pred njo: milionar ali delavec.

V Lawrence, Mass. so zaprli več madih trgovcev, pri katerih so kupovali delavci na štrajku, ker so v njih prodajalnah našli dinamit v zavojih. Prignali so jih pred sodnika, pred katerim so vsi soglasno izpovedali, da so tuji ljudje prinesli njim hranit zavoje, ki so jim obljubili, da pridejo kasneje po nje. Te okolščine in ker proti obtožencem ni bilo najmanjših dokazov, je bil sodnik prisiljen preložiti zaslišbo na drugi dan.

Štrajkujoči delavci so izjavili, da so najemniki kapitalistov podtaknili dinamit, da bi osumničili delavce kot nasilnike in dinamitarde. Kmalu se je izkazalo, da so delavci govorili resnico in dokazali, da so hudodelstva, katerih jih dolžijo kapitalisti, delo kapitalistov.

Aretirali so nekega John J. Breena, člana šolskega sveta in sina nekega prejšnega župana. Županovega sina, kateremu so priče določno dokazale, da je raznesel dinamit k malim trgovcem, da bi osumničil in ogrdil delavce, so postavili le pod tisoč dolarjev varščine in ga izpustili iz ječe.

Malo dni preje, ko so rojaki prišli v mesto, so pa radi štrajkarskih nemirov obsodili več delavcev na eno ali dve leti ječe, katerim se sploh vsled kratke obravnave ni dalo nič dokazati.

Zaprli so tudi Josip J. Ettora, ki je vodil štrajk prejcev in tkalcev, češ, da je on zakrivil smrt neke talijanske žene, katero je pri nekem štrajkarskem nemiru po izpovedbi prič ustrelili neki policaj, ker je v svojih govorih spodbujal štrajkarje k slogi in jih nagovarjal, da naj se ne vrnejo na delo, dokler kapitalisti ne priznajo njih zahtev.

Seveda je med treznimi ljudmi taka argumentacija ničevna, rekli bi skoraj navadna prismodarija. Ali kapitalisti hočejo, da nevstrašeni vodja štrajkarjev zgine za dobo štrajka.

Pravica vidi, kdo prihaja pred njo in ne dovoli mu varščine.

Ameriško ljudstvo, ki je zelo potrpežljivo, je slednjič tudi prišlo do spoznanja, da danes pravica vidi in sicer dobro vidi, zategadelj zahteva odpoklicno pravo za sodnike. Ljudstvo je spoznalo, če pride pred pravico človek v delavskem jopiču, ki je zvršil umor, mora umreti na vislicah ali pa v električnem stolu. Ako pa pride pred pravico ofrakani in ocilindrani morilec, ki se lahko ponaša z milioni dolarjev, ga pa pošlje v blaznico ali pa popolnoma oprosti.

Prvič pa prihaja v javnost človek, pristen Američan, ki je bil sam del tega strojevja in ki nima najmanjših simpatij do delavcev in potrdi, da pravica ni slepa, marveč da vidi, prav dobro vidi, kdo stoji pred njo.

E. P. Connolly, večletni državni pravdnik v Butte, Mon. in znan ameriški pisatelj, ki je imel priliko večkrat pogledati za kulise pravice, je pričel v "Everybody's Magazine" priobčevati daljšo serijo člankov pod naslovom: Veliki kapital in stolica sodnikov.

Connoly trdi, da lahko dokaže, "da so na razsodbe najvišjih sodišč v raznih državah vplivali mogočni politični "bosi" direktno ali pa po svojih advokatih, da so sodniki večkrat zavrgli danes razsodbe, za katere so prejšni dan glasovali soglasno. Nadalje hoče dokazati, da so se pisale razsodbe najvišjih sodišč v železniških pisarnah ali pa v uradih druzih korporacij, da so sodniki korumpirani in da bi jih morali že zdavnej spoditi iz uradov".

Tako pi še Connoly, dobro znan pisatelj, ki nima simpatij do delavcev. V svojih člankih dokazuje, da pravica vidi in ima značaj korupcije, da je razredna.

Za ameriško ljudstvo so ta razkritja v razširjenem mesečniku, katerega čita na tisoče Američanov, neprecenljive vrednosti. Ti članki morajo vspodbuditi vsakega ameriškega državljana, da zahteva odpoklicno pravo za sodnike, da se pravico spremeni v slepo damo, da ne bo videla, kdo stoji pred njo: delavec ali milionar.

Seveda se odpoklicnemu pravu sodnikov najbolj vpirajo kapitalisti in njih plačani najemniki. Kapitalistom je znano, če se uveljavi odpoklicno pravo za sodnike, da ima ljudstvo moč odpoklicati vsakega sodnika, ki bi zastopal koristi korporacij, da jim bo nemogoče oplenjevati ameriško ljudstvo, kakor tudi deželo njenih bogatih naravnih zakladov. Zbog tega tudi nastopajo proti odpoklicnemu pravu in pravijo, da bi potem drhal (Tako imenujejo kapitalisti ameriško ljudstvo, katerega izžemajo in derejo. Opomba vajenca.) zavladala na sodiščih.

Kapitalisti se branijo odpoklicnega prava za sodnike. Ali ta obramba jim ne bo pomagala nič. Kamen se je pričel valiti s hriba in se ne bo vstavil, dokler se ne privali v dolino. Ameriško ljudstvo pa ne bo odnehalo preje s svojo agitacijo za odpoklicno pravo za sodnike, dokler ga ne bo izvojevalo. In to je fakt!

— **Kometi leta 1911.** Lansko leto so odkrili astronomi osem kometov, med temi jih je nekaj, ki se vračajo v rednih presledkih, kakor n. pr. komet Borelly. Odkrili pa so tudi popolnoma nove dotlej nepoznane svetovne romarje, med njimi svetli komet Brooks, ki se je začetkom jeseni dobro videl. Vendar pa je njegova svetloba naglo pojemala in ko je prišel na južno obzorje, smo o njem prav malo slišali. Proti koncu leta je bil za opazovalca tako majhen, da ga na južni zemeljski polobli niso več mogli ozreti s prostim očesom. In zdaj je zopet odpotoval tako daleč v svetovni prostor, da ga astronomi vidijo samo še z dobrimi daljnogledi. Tudi začetkom jeseni od Beljavskega odkriti komet v Rusiji je bil dolgo neviden za prosto oko. Kometa Borelli in Chaumasse sta trajno romala v veliki oddaljenosti od zemlje in sta se tako slabo svetila, da so ju opazili samo zvezdogledi z dajnogledi. Od začetka septembra se vrača komet Borelli zopet v svetovni prostor, komet Chaumasse pa se bliža zemlji. V bližnjih dneh doseže Chaumasse svojo najmanjšo oddaljenost od zemlje, ki pa je še vedno tako velika, da ga ne bomo videli s prostim očesom.

GLASILO
Slovenske Narodne Podporne Jednote

Izhaja tedenske.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravništvo:
2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Velja za vse leto $1.00.

ORGAN
OF THE
SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY
Issued weekly.

OWNED BY THE SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY

OFFICE:
2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Subscription, $1.00 per year.

Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

PRINTING TRADES UNION LABEL COUNCIL CHICAGO, ILL. 31

DOPISI.

Springfield, Ill.

Ko je jela prihajati zima in so pričeli solnčni žarki čimdalje bolj poševno prihajati na zemljo, vedno manj ogrevajoč severno stran zemeljske oble, se je tudi pri nas vse oživelo. Pričelo se je razvijati društveno življenje in pričele so se širiti ideje zavednega delavstva med tukajšnimi trpini.

Slovenska naselbina je precej velika. Imamo štiri podporna društva, dva pevska zbora in jugoslov. soc. klub, ki prav dobro napreduje. Napredni duh, družeč trpine vseh narodov v eno samo nepremagljivo silo, se širi tudi med slovenskimi trpini. Seveda bo treba še nekaj agitatoričnega dela, da bodemo tudi tukaj na višku razvoja druzih narodov, da se potem skupno borimo za našo osvoboditev.

Društvo "Illinois", štev. 47. S N P J je imelo veselico dne 10. februarja, ki pa ni bila tako dobro obiskana s strani občinstva, kot je bilo pričakovati. Kaj je temu vzrok — nevem! Vsem rojakom, ki so posetili našo veselico pa društvo izreka najtoplejšo zahvalo, zaeno bo pa vrnilo poset ob priliki.

Naše društvo je soglasno glasovalo, da se vrši konvencija v Springfield-u, ker so tukaj vse vgodnosti, ki so potrebne za konvencijo. Društvo prav dobro napreduje in v kratkem bodemo pridobili še mnogo novih članov, dasi je že sedaj najmočnejše društvo. Kmalu se vstanovi tudi žensko podporno društvo, ki se pridruži naši jednoti.

Bratski pozdrav vsem bratom in sestram S N P J!

M. Rauker, tajnik.

Heilwood, Pa.

Tu je precejšna slovenska naselbina. Slovenci smo zaposleni v rudnikih, iz katerih spravljamo na dan črni diamant. Ali rovi so slabi. Mogoče ni tako slabih rovov nikjer v Ameriki.

Iz marsikatere rudarske naselbine prihaja večkrat poročilo, da je pobilo mule v rudniku. Tukaj se pa kaj takega ne zvrši, ker pri vsaki nezgodi pobije le rudniške delavce. Tu mora delavec opravljati vsa dela: Kopati, nakladati in razvažati mora premog, ker delamo z električnimi motorji. V enem samem rovu je kakih 400 delavcev.

Priganjanje pri delu je strašno. Skoraj vsakdo, ki govori angleško, je priganjač in postopač. Inozemske delavce obkladajo z najgršimi psovkami. Položaj je tak, da družinski oče komaj zasluži za življenje. Zaslužek se krči, cene živežu pa gredo vedno kviško.

Za kapitaliste so take razmere rajske. Njim raste profit, se polnijo njih blagajne, ker delavec vsaki dan vaga za nje življenje pri trdem delu, dokler delo nosi profit za nje. Delavec mora vsaki dan na delo, dokler ima kapitalist naročila za produkte delavcev, ki delajo zanj. Kedar pa poidejo naročila, zapre kapitalist "svoje" podjetje in postavi delavce na cesto.

Ne mine skoraj dan, da ne bi bilo čuti o kaki nezgodi doli pod zemljo, ki ima svoj izvor v brezmejni lakomnosti kapitalista, ki raste v isti meri v njegovi duši, kot se množi njegovo premoženje. Vboge delavske žene in otroci pa pretakajo solze pred rovom in čakajo zaman, da bi še katerikrat videli svojce žive in zdrave.

Zdaj odpirajo tukaj pet novih rovov vzhodno, kakih 15 milj od Heilwooda. Že zdaj čujemo, da bodo novi rovi vničili mnogo človeških življenj, ker bodo zelo opasni in nevarni.

Dela je tukaj mnogo, ali zaslužek je bolj pičel, kot je danes v navadi že povsod.

John Švigelj.

Gilbert, Minn.

Naši potujoči brati, ki so člani društva "Sparta", štev. 61., se malo ozirajo na določbe v pravilih, ki določajo, da mora vsak potujoči brat vzeti prestopni list, ako pride v kraj, v katerem je krajevno društvo naše jednote, ker se mu drugače ne more nakazati bolniške podpore, če zboli.

V Gilbertu vidim mnogo bratov naše jednote, ki so člani raznih krajevnih društev, pa toliko trmoglavi, da nočejo vzeti prestopnih listov k našemu društvu. Nevem, kaj je temu vzrok? Saj je mesečni prispevek pri vseh društvih naše jednote enak.

Vsem bratom priporočam, da agitirajo, kolikor je v njih močeh za našo jednoto.

Pozdrav vsem naprednim Slovencem in Slovenkam!

F. G.

Razprava o rezervnem fondu.

Aurora, Minn.

O rezervnem fondu ima vsakdo drugačno mišljenje. Ker nisem strokovnjak v zavarovanju ne bom prišel s statističnimi dokazi. Pa saj je bilo že na široko povedano v "Glasilu" o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti jednote.

Res je, da bodo nasprotovali člani, ki se mislijo v kratkem izseliti v staro domovino, prispevkom za rezervni sklad: češ, par let bom tukaj, pa se vrnem zopet v staro domovino.

Kdor pa o tem resno razmišlja, pa pride do druzih zaključkov. Marsikateri Slovenec je že delal račune brez krčmarja in gradil gradove v oblake. Ali prihrumel je vihar in porušil vse. Marsikaterega se je že večkrat opominjalo, naj se pridruži podporni organizaciji, ki je odgovoril: "Eh, kaj mi hoče društvo? Še par let bom tukaj, pa grem." Ali zgodilo se je drugače. Človek je obolel ali ponesrečil. Prihranki so pošli in nesrečnež je ostal brez denarja in sredstev. Pa marsikateri, ki je mislil iti v par letih domov, je danes tukaj. Smrt je ugasnila luč njegovega življenja. Kdor je bil pa toliko srečen, da si je prihranil ali pristradal nekaj denarja in se vrnil zopet v staro domovino, je tam kupil kos drazega in izsesanega zemljišča, malo popravil hišo in druga gospodarska poslopja in že so bili prihranki proč. Začel se je dolžiti. Dolgovi so rastli in se množili v toliki meri, da ni mogel nositi težkega bremena in z zadnjim posojilom se je napotil zopet preko oceana se borit za vsakdanji kruh v ameriške rudnike, plavže ali tvornice. Drugemu je bila mogoče sreča milejša, da je izhajal kot gospodar. Ali vajen ameriškega življenja, ni mogel klečeplaziti in vrnil se je zopet v Zdr. države. Če pa že kateri ostane doma, pa prejalislej pošlje svojega sina ali hčer v Ameriko. To so resnični fakti, ki se ne dajo izpodbiti, ki nas silijo do treznega premišljevanja.

Ali ne bi bilo koristno za vse člane in članice, ako bi s par centi na mesec postavili svojo podporno organizacijo na trdno gospodarsko podlago? Brat, nikar ne računi s tem, da pojdeš v staro domovino. Račun se ti lahko izpodnese, ali pa se prejalislej zopet vrneš. V slučaju, da se vrneš, bodo pa otroci prišli v Ameriko, katerim boš lahko ob slovesu dejal: "Ko pridete v Ameriko, se pridružite S N P J. To je najmočnejša, najsolidnejša in najnaprednejša slovenska podporna organizacija. Sprejeli vas bodo kot brate in sestre. Ponosen sem, da sem tudi jaz ob času svojega bivanja v Ameriki pomagal postaviti organizacijo na trdno gospodarsko podlago, ki bo zdaj zaščitnica mojim otrokom v slučaju bolezni, nezgode in smrti". In otroci, ko bodo prišli v Ameriko, se bodo hvaležno spominjali svojega očeta, ohranili mu bodo časten spomin v srcu, ker je skrbel za svoje potomce.

Izgovor — jaz pojdem v staro domovino — je torej ničeven. Nihče ne more izreči za gotovo ob povratku v staro domovino, da ga ne bo nazaj, ali da ne pridejo njegovi otroci v Ameriko. Pa tudi izgovor — bom pristopil pa k drugi jednoti — je brezmiselen. Vse jednote in zveze, ako bodo hotele eksistirati bodo morale prejalislej zvišati asesment, da vstanovijo rezervni fond.

Danes se borimo noč in dan za svoj obstanek. Iz cele duše želimo svojim potomcem, da bi živeli v boljših razmerah kot živimo mi. Naši očetje niso poznali sestava današnje človeške družbe tako dobro, kot ga poznamo mi. Ker niso poznali bolezni, za katero boleha vsa človeška družba vsled napačnega proizvajalnega sistema, niso logično poznali tudi pripomočkov, s katerimi bi vsaj v mejah bolne človeške družbe vstvarili boljše življenske pogoje za se in svoje potomce. Ali danes je drugače. Mi poznamo vzroke in dolžnost naša je, da pomagamo sebi in vstvarimo boljše pogoje za naše potomce. Ne bodimo podobni človeku, ki je padel v jamo in ni poskusil izlesti iz nje, dasiravno bi bil ob prvem poskusu iz nje.

Po mojem mnenju je načrt brata Zakrajška hvalevreden, s katerim se skoraj strinjam popolnoma. Naša jednota bode morala prejalislej nekaj ukreniti za naše delavske invalide. Ali naj mi stare, za delo nesposobne ljudi, ki so bili po 25 do 30 let zvesti člani naše jednote, pomečemo na stara leta iz jednote, ker vsled nezmožnosti za delo v fabrikah, rudnikih in plavžih, ne bodo zaslužili nič, torej tudi ne bodo zmožni plačevati asesmenta? Gotovo ne! Ako bi kaj takega zvršili, bi prišli z lastnimi načeli v navskrižje.

Potreba doma za invalide bo torej kmalu stopila pred nas. In kje naj bi zgradili tak dom. Mar v velikem mestu? Nikakor ne! Ako ima jednota lastno in veliko farmo, lahko na isti postavi tudi dom za svoje invalide, ker se pri poljedelstvu lahko porabi vsako še tako majhno delavno moč. Pri nobenem invalidu bi jednota ne imela zgube. Plačeval bi lahko svoj mesečni prispevek in tudi več zaslužil, kot potrebuje za hrano in obleko.

Jednota s farmo bi imela trojni dobiček.

Nikakor pa ne rečem, da se mora zvršiti vse po mojem načrtu. Napisal sem svoje misli, ker je pred zadnjo konvencijo, na konvenciji in po nji preveval duh delegate in člane, da morajo imeti rezervni sklad in dom za invalide.

Torej toliko v prevdarek vsem članom in članicam. Pero v roke in na delo. Vsakdo naj napiše svoje misli, kajti prihodnja konvencija bo morala rešiti to perečе vprašanje.

Pozdrav vsem članom in članicam S N P J!

Vincent Mikulič, član
"Aurora", štev. 43.

Franklin, Pa.

Br. Ivan Verderbar, gl. tajnik S N P J je v "Glasilu" z dne 9. februarja opisal stanje jednote. V isti izdaji je razviden tudi ves napredek naše podporne organizacije, je jasno obelodanjeno notranje delo, ki je svedok treznega dela, ki ga je izvršil glavni odbor te organizacije do tukaj.

Kot član, kateremu je pri srcu napredek S N P J, si dovoljujem na poziv glavnega tajnika — naj člani povedo svoje mnenje o nadaljnem delu za obstoj jednote — spregovoriti tudi par besedi.

Ako sodimo trezno, je naša S N P J ena najbolj razširjenih slovenskih jednot v Ameriki. Kljub njeni mladosti se je razvila z čudovito hitrostjo po vseh Zdr. državah. Ta razvitek svedoči, da se slovenski proletariat zanima za njo, da mu je priljubljena. In prav nič ni pretiranega, ako trdim, da je v njej združeno najbolj zavedno slovensko ljudstvo. To spričuje, da si bo znala naša vrla organizacija začrtati pot, po kateri se bo prišlo še do boljšega napredka.

Br. Ivan Verderbar opisuje, da v bližnji bodočnosti čaka še mnogo težkoč organizacijo, katere bo treba odstraniti, da se ji garantira obstoj. To je britka resnica. Vsak član, ki vplačuje že dolgo vrsto let in ji bil vedno zvest, jo gotovo ne bo zapustil na starost. Treba je računati s pripisanimi izdatki, ki nastopijo prejalislej. Z ozirom na mladost članov, stoji naša jednota po mojem mnenju še precej trdno, ako jo primerjam z drugimi. Vendar je pa treba, da vedno mislimo na bodočnost, da nas čas ne prehiti. Dobro je, da prerešetamo vsak predlog in se posvetujemo o njem, pa naj ga že stavi katerikoli član. Tem potom se bodemo najhitreje združili za predlog, ki bo merodajen za našo bodočnost in katerega bi bodoča konvencija odobrila po dobrem prevdarku.

V prvi vrsti je treba ukreniti, kako naj pobiramo denar za obstoj rezervnega fonda. Po mojem mnenju naj bi se na vsakega člana razdelilo po tri dolarje na leto. Ta denar bi moral iti direktno v rezervni fond in bi se ne smel rabiti v druge svrhe. Ako naša jednota šteje sedem tisoč članov in bi prav nič ne rastla v teh desetih letih, kar je nemogoče, bi imeli v desetih letih lepo svoto 210 tisoč dolarjev. K tej svoti bi pa prišle še obresti. Z drugim kapitalom, oziroma dohodki bi se jednota sprotovala, mogoče pa še vsako leto kako svoto položila na obresti.

Drugi pripomoček za okrepitev rezervnega fonda smatram bolje urejen nadzorovalni sistem za bolnike. Sicer sem uverjen, da so člani pošteni, ker po ogromni večini vsi želijo in delajo za napredek jednote. Vzlic temu pa niso izključeni posamezni slučaji simulacije, kar gotovo škodi jednoti. Ako je današnji sistem za nadzorovanje bolnikov najboljši, da vsako društvo nadzoruje svoje bolnike, pa prepuščam v sodbo drugim.

Po mojem mnenju, naj bi se smrtnina zopet znižala na pet sto dolarjev. Seveda bo temu marsikdo ugovarjal. Brat, ako se ne strinjaš s tem, vzemi svinčnik in papir in računi za dobo 20 let, (kar je za delavca v Ameriki že izrecno dolga življenska doba) po $1.50 mesečno in prepričal se boš, da boš v 20 letih vplačal $360. V tem dolgem času nisi toliko vplačal, da bi dosegel svoto smrtnine. Ali nisi v tem času prejel nič bolniške podpore? Kje so pa še drugi upravni stroški? To je jasen dokaz, da mora vsaki član uvideti, da je rezervni fond potreben.

Prihodnja konvencija naj reši to vprašanje. Do konvencije naj pa člani razmotrivajo to vprašanje v "Glasilu", da bodejo delegati mnogo posneli iz razprav, kar zamore koristiti našemu narodu v tujini in tem hitreje prišli do končnih zaključkov.

Andrej Vidrich.

Ely, Minn.

V dopisih, ki prihajajo k razpravi o rezervnem fondu čitam tupatam, da se kateri brat strinja z načrtom br. Zakrajška z ozirom na rezervni fond in farmo, ki bi jo lastovala jednota.

Tudi moje mnenje je, da se napravi rezervni fond, da ne bo treba, kar naenkrat povišati asesmenta ako se pripeti kakšna nesreča. Nezgoda v Cherry, Ill., je dobra šola za nas. In kaj takega, kar se je dogodilo v Cherry, Ill, nas lahko zopet zadene. Kapitalisti se niso še prav nič poboljšali. Ravnotako danes zanemarjajo varstvene naprave, kot se niso brigali za nje pred leti. Ako pa sedaj pričnemo skrbeti za rezervni fond in začnemo vplačevati po deset centov ali več mesečno, kar se vsakemu članu prav malo pozna, bodemo kmalu prišli do lepega premoženja. Kapitalisti se ne brigajo za vdove in sirote. Ni jim mar, ako imajo kaj jesti ali nič. Ako hočemo, da bodo vdove in sirote preskrbljene, se moramo sami brigati za nje.

Agitirajmo za rezervni fond, ker je potreben in da kasneje kupimo farmo. Posebno farmi polagam mnogo važnosti. Čas bo prišel, ko se bodo naši člani postarali in postali nezmožni za delo v rudokopih, rudotopilnicah in drugih tvorniških podjetjih, za delo na farmi bodo pa še sposobni. Mi pa ne moremo biti tako trdosrčni, da bi jih zapustili, ker so jih kapitalisti kot za delo nesposobne pometali na cesto.

Strinjam se popolnoma z bratom Zakrajškom glede nakupa farme in želim, da bi delegatje na prihodnji konvenciji pronašli najboljšo in najkrajšo pot za uresničenje tega načrta. Sveta dolžnost nas veže, da ukrenemo nekaj za bodočnost, kar bo koristilo nam vsem. Apeliram na druge sestre, da tudi one pridejo z nasveti na dan in pomagajo vstanoviti rezervni fond.

Sesterski pozdrav vsem sestram in bratom S N P J!

Marija Vulove, zapisnikarica.

Chicago, Ill.

"Ako nimaš ničʼ?
Ha! Lumpʼ!
Pusti se pokopat.
Živeti imajo pravo,
le oni, ki kaj imajo."

S tem satiričnim vsklicem je je nemški pesnik Heine dobro označil današnji družabni red, v katerem se prizna pravico do življenja le onim, kteri kaj imajo ali posedujejo. In to je resnica! Marsikateri delavec, ki ni mogel prodati svoje delovne moči, je zvršil samomor, vrgel je svoje življenje proč kot težko breme in pustil se je pokopat. Po današnjih družabnih načelih nimajo siromaki pravo do življenja. Kar velja za posameznika v življenju, velja tudi za društva in družbe. Te trde besede bi se uresničile tudi nad našo jednoto, ako ji ne damo trdne gospodarske podlage. Radi tega mora veseliti vsakega člana, ki misli na prihodnjost, da je začela živahna agitacija za rezervni fond.

Med vsemi načrti, kar sem jih čital do sedaj, mi je še najbolj všeč in se mi dozdeva tudi najbolj umesten načrt br. L. Zakrajška. Menim, da je bolj pametno, ako naša jednota kupi zemljišče, kot da nalaga denar na banke in nizke obresti. Vsaj denar, ki bi prihajal za rezervni sklad, naj bi se naložil v zemljišču.

Tudi glede pobiranja po petdeset centov mesečno se strinjam popolnoma z br. Zakrajškom. Vsi ti prispevki naj bi se smatrali za posojilo jednoti, ker bi nihče ne mogel kritizirati tega zaključka. Denar je vendar bolj varno naložen pri jednoti, kot na katerikoli zasebni banki.

Kedar bi imela jednota denar — potrebno vsoto, naj bi kupila zemljišče. En del zemljišča naj bi jednota obdržala za se, drugi pa razdelila in prodajala članom, ki imajo veselje do poljedelstva, proti mesečnemu odplačilu. Danes imamo mnogo članov v jednoti, ki bi se radi pečali s poljedelstvom, pa jim primanjkuje sredstev zato.

Slovaška svobodomiselna jednota, ki šteje 35.000 čl., je zadnje leto kupila 1200 akrov zemlje v državi Maryland. Del tega zemljišča je obdržala za se, da postavi na njem dom za svoje stare in onemogle člane in sirote, ki nimajo starišev. Drugi del je pa razdelila v parcele po 40 akrov, katere prodaja svojim članom.

Danes še nismo tako daleč, da bi postavili svoj dom za invalidne člane in sirote. Vendar se pa naša jednota lahko že za to pripravlja, zaeno pa lahko naseljuje člane, katere veseli poljedelstvo, na skupno zemljišče. Danes so vsi rojaki, ki imajo voljo do poljedelstva, v rokah agentov, ki jih naseljujejo križem Zdr. drž., dostikrat ne zmeneč se, če je zemljišče rodovitno in če bo poljedelec tudi vspeval.

Umestno bi bilo, da bi gl. odbor predložil svoj predlog za rezervni fond v diskuzijo. Članom bi bilo laglje razpravljati o njem, kot sedaj, ko marsikateri prihaja na dan s predlogi, ki so mogoče neizvedljivi. Gl. odbor bi se lahko posvetoval s strokovnjaki in našel najkrajšo pot za rešitev tega predloga. Najprvo naj bi šel ta predlog v splošno razpravo, kasneje pa na splošno glasovanje.

Pozdrav vsem bratom in sestram S N P J, želeč, da bi se jih še mnogo udeležilo važne razprave o rezervnem fondu v "Glasilu".

France Podlipec,
član društva štev. 131.

Barberton, Ohio.

Rezervni fond je potreben, to uvidi danes že vsakdo. Od kod ga vzeti? Člani so že nasvetovali tri vire, iz katerih bi pritekal potrebni zaklad. Ti trije viri so: 1. nakup zemljišča; 2. zadružne prodajalne in 3. povišanje asesmenta.

1. **Nakup zemljišča.** Kdo naj kupi? Jednota! S svojim premoženjem ne sme, temveč morajo za nakup prispevati jednotini člani. Kako naj bi prispevali? Po nasvetu br. Zakrajška naj vsak član posodi jednoti $12.00 naenkrat ali v mesečnih obrokih; prvo bi storilo morda 40%, drugo pa 90% članov, kar pomeni enostavno **povišanje asesmenta,** samo da ima član do tega povišanja pravico, čez nekaj let dobivati obresti, t. j. dividende od svoje delnice.

2. **Zadružne prodajalne.** Kakor za nakup zemljišča je treba tudi za vstanovitev zadružnih prodajaln kapitala, katerega naj bi zložili člani. Tu se pojavi isti proces kot pri nakupu zemljišč: **povišanje asesmenta** v obliki delnic.

Preostaja nam tedaj samo:

3. **Povišanje asesmenta.** Tu razločujem dvojno povišanje: a) direktno povišanje asesmenta in b) povišanje v obliki delnice (pod točko 1. in 2.)

a.) Direktno povišanje asesmenta. Iz tega povišanja narasli kapital bi bila last jednote, oziroma rezervnega fonda. — Po normalnih razmerah v teku 10—15 let ne bodo začeli člani jednote še izumirati, njih starost namreč še ni tako visoka, tedaj imamo čas, da se rezervni fond nabere v teku 10 let. Ako se pri 7000 članih poviša asesment mesečno za 10c, naraste nabirani kapital koncem desetega leta obrestnoobrestno po 3% na vsoto $95,993.57. — Ker naraste koncem petega leta na ta način pobirani kapital že na vsoto $44.-490.64, bi se v šestem letu s to vsoto že lahko začelo s poslovanjem, t. j. ali se kupi zemljišče ali pa se vstanove zadružne prodajalne. Do tega premoženja nima nikdo drugi pravice kot jednota, oziroma rezervni fond jednote.

b.) Povišanje asesmenta v obliki delnice: vsaj tako razumem nasvet br. Zakrajška, ki priporoča, da naj vsak član posodi jednoti za dobo 10 let $12.00; ali naenkrat ali v mesečnih obrokih, (kar bi storila velika večina članov) in to je navadno povišanje asesmenta pod imenom: brezobrestno posojilo za 5 let in 3% posojilo za 5 let ali delnica s 3% dividende do šestega leta dalje, po preteku desetih let pa se posojilo oziroma delnica izplača.

Smelo trdim, da 99% jednotinih članov s tem ne bi bilo zadovoljnih. Pa ko bi se ta predlog tudi izvršil, lastnica tako nabranega kapitala ne bi bila jednota, temveč člani kot delničarji vsaj 10 let, v "nesrečnem" slučaju morda še dalje časa.

Gotova resnica je, da bi se lažje nabral rezervni fond potom majhnega povišanja asesmenta (10 centov mesečno) v teku 10 let, kakor pa v enem letu z večjimi doneski ($12.00). Večina članov lažje in rajše podari v manjših zneskih kakor pa posodi večjo vsoto.

Gavni jednotin odbor ima (gotovo!) izvršen ves načrt, po katerem bi se nabral potrebni rezervni zaklad.

Na mestu bi bilo in mislim, da je velika večina članov z menoj istega mnenja, da jednota ta svoj načrt v "Glasilu" objavi, kajti to ne bi bilo nikako vsiljevanje načrta, temveč v spodbudo tudi takim članom, ki se do sedaj za to vprašanje niso mnogo ali celo nič brigali in bi gotovo po objavljenju s tem večjim zanimanjem posegli v debato.

F. Hude.

Predlogi h konvenciji.

Park City, Utah.

Društvo "Gorjanec", štev. 154 S N P J je sklenilo na zadnji redni seji, da predlaga, da bi naša jednota zgradila in vstanovila jednotin dom za stare in onemogle člane. V ta namen naj bi jednota kupila zemljišče v zato primernem kraju. Zemljišče ali farma bi bilo brezdvomno dobičkonosno podjetje, obenem bi pa služilo za dom ostarelim in onemoglim članom naše jednote.

Izrecno želimo, da bi društva o tem predlogu razpravljala na sejah in povedala svoje mnenje v "Glasilu".

M. Žugel, predsednik
Jack Shober, tajnik.

Naznanila in vabila.

Cleveland, Ohio.

Članom in članicam društva "Balkan", štev. 133 S N P J naznanjam, da se vrši prihodnja društvena seja dne 25. februarja ob 1 uri popoldne s. č. v dvorani brata Mike Muhiča, na 118 iztočni cesti, vogal Rice Ave. Društvena seja se prične točno ob 1 uri popoldne s. č. Nekatere brate pa opomnjam, da poravnajo svoj dolg na prihodnji seji, da jih ne bo treba po pravilih suspendirati.

Toliko na znanje, da ne bode potem nepotrebnega zabavljanja, ki ni v korist društvu in jednoti, ampak ji je le v škodo.

Bratski pozdrav vsem zavednim!

A. S. Pozarelli, tajnik.

Lloydel, Pa.

Društvo "Simon Gregorčič", štev. 60 S N P J je zaključilo na zadnji redni seji znižati vstopnino na tri dolarje in pol.

Bratje, delavci! Zdaj imate najugodnejšo priliko za majhen prispevek pridružiti se našemu društvu.

Društvo je glasovalo, da se prihodnja konvencija vrši v Jolietu.

Bratski pozdrav!

Jakob Kovšča.

La Salle, Ill.

V dopisu, nanašajoč se na smrt in pogreb br. Valentina Potiseka, je pomotoma izostalo ime društva "Triglav" štev. 2., ki se je korporativno udeležilo pogreba rajnega brata. Vse, kar smo izrekli društvom, ki so se udeležila pogrebne slavnosti, velja tudi za zgoraj omenjeno društvo, kakor tudi za vse slovensko občinstvo, ki je prisostvovalo pogrebni slavnosti.

Hvala vsem, ki so spremili nam nepozabnega Valentina Potiseka k zadnjemu počitku.

Z bratskim pozdravom.

Martin Novlan.

Zmes.

— **Žrtve zrakoplovstva.** Smrtni slučaji pri zrakoplovbi so se tekom zadnjih let nenavadno pomnožili. To pa ni posledica dejstva, kakor da bi bilo sedaj letanje po zraku nevarnejše, ampak večje število nesreč temelji na dejstvu, da se zrakoplovska tehnika vedno bolj razvija in vedno več ljudi orje z zrakoplovi in aparati zračne valove. Nemški list za zrakoplovstvo je sestavil v zadnji številki seznam vseh smrtnih slučajev do konca leta 1911. Precej dolga vrsta obsega 102 smrtna slučaja in prične z Lilienthalom, ki je padel dne 9. avgusta 1896 blizu Berlina na zemljo in se ubil; nesrečo je bil provzročil vihar, ki ga je zalotil v višavah. Druga žrtev je bila še le leta 1899 in je zadela angleškega zrakoplovca Filcherja. Potem je zopet dolg presledek do januarja 1908, ko se je zlomil ameriškemu častniku Selfridgeu vijak in je telebnil na zemljo ter se ubil. Leta 1909 so sledile tri, leta 1910 že 28 in leta 1911 celih 70 smrtnih žrtev. Prvo mesto v zrakoplovstvu zavzemajo Francozi in nanje odpade tudi največ žrtev. Njim slede Amerikanci. Neugoden veter pri nezgodah ne igra tiste vloge, kakor so sodili. Največkrat je vzrok nesreči najbrž zmedenost letalca samega, ki ga provzročijo razne okoliščine kakor vročina, mrak, nenadne ovire, pa tudi pomanjkljivo obvladanje aparata, zlasti pri spuščanju na zemljo.

— **Galsko mesto so odkopali.** Pri Garoni na Francoskem so odkrili obsežne mestne razvaline, ki so se izkazale za galsko mesto Sos. Ta najdba je važna zlasti še zategadelj, ker je Sos najbrž popolnoma galsko mesto, ki ga omenja že Cesar v galski vojski. Prebivalci Sosa so se odločno uprli prodiranju Cezarjevih legij. Zadnje dni so našli ostanke vnanjih utrdb in važna spričevala galskega življenja. Blizu mesta so naleteli tudi na stare rudnike.

— **Kako umirajo proletarci.** V Znojmu je obolela rodbina dninarja Stepana za znaki teškega zastrupljenja. Dninar se je vrnil v smrtnih krčih na postelji ter izdihnil v hudih mukah. Pri tem je do smrti stlačil dveletno hčerko Marijo. Tudi njegova žena in štiriletna hčerka sta se nevarno otrovali in so ju oddali v bolnico. Bedna družina je jedla na Silvestrov večer bolno mačko za slavnostno pečenko. Mačkino kožo so še našli v dninarjevem stanovanju. Taki so sadovi sedanjega kapitalističnega družabnega reda.

— **Pismo raziskovalca Legendra.** Pred par tedni je prišla s Kitajskega vest da so domačini francoskega raziskovalca Legendra obenem z njegovim spremstvom umorili. Pozneje se je ta vest popravila, da so Francozi ubegnili smrti. Vsekako so pa doživeli Francozi težke dogodljaje in užili mnogo strahu, kakor posnemamo iz pisma, ki ga je pred kratkim dobila gospa Legendrova od svojega moža s Kitajskega. Pismo je datirano s 16. novembrom iz Ningjuanfua in se glasi: "Ves se čudim, da ti pišem v tem trenutku; komaj morem verjeti, da sem še živ po težkih dogodljajih, ki sem jih bil prestal. Kakor veš, sem se vrnil v Junan in bi bil imel zapustiti za nekaj mesecev Kijenčang. Dne 24. oktobra sem odpotoval iz Ningjuanfua s spremstvom 15 mul, ki so nosile našo prtljago in važne zbirke. Dne 25. zvečer je nas napadla kilometer daleč od utrjenega trga Hoanghujtanga tolpa 200 do 250 Kitajcev, ki so bili oboroženi s puškami in sabljami. Oddali smo bili brez uspeha nad 50 strelov, mi sami pa smo dobili s sabljami težke rane po glavi in rokah. Dessierierju je sablja pohabila desno roko in mu zadala dve rani na glavi, ki pa niso bile velike, ker ga je ščitil turban. Mene je sablja močno udarila čez glavo in mi jo presekala do kosti, zelo sem krvavel in udarec bi bil gotovo smrtnonosen, ako bi ne bil deloma prestregel ostrine z levico. Našo prtljago so roparji odnesli in ker smo imeli samo obleko na sebi, se nismo mogli primerno obvezati. Domačini so nam dali nesnažne in povsem nezadostne robce, tako da sem si moral obvezati glavo s svojim umazanim robcem. Dobro, da je mrzlica čez dva dni izginila, a je nas močno oslabila! Kako smo ušli nasilnikom, ki so nas napadli s sabljami? Jaz vidim samo eno razlago: Naše mule so streli splašili in so v diru pobegnile nazaj. Roparji pa so imeli opraviti s plenjenjem. Izmed naših osem vojakov in služabnikov je ostal pri nas samo eden: neki Anamit. Bojeval se je, kakor mi, a je podlegel, ker je bil slabotnejši od nas. Rešili smo se bili na dvorišče zanikernega prenočišča; roparji so bili več dni zahtevali, da nas izroče. Na srečo sem slišal na dvorišču o tem govoriti in moje kitajske skušnje so mi omogočile, da sem ukrenil drugi večer vse potrebno; tako smo si rešili življenje. Sicer pa se moramo zahvaliti za svojo rešitev samo rodbini Čang, ki je zelo vplivna in razpolaga z več sto oboroženci".

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904 — Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: CHICAGO, ILL.

GLAVNI ODBOR:

Predsednik: Martin Potokar, 1625 S Centre Ave., Chicago
Podpredsednik: Jakob Miklavčič, Lock Box 3, Willock, Pa
Tajnik: Ivan Verderbar, 2708 S. Lawndale Ave., Chicago
Telephone Lawndale 4635
Blagajnik: Fr. Korče, 6006 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Zapisnikar: Feliks Namors, 1834 Ashland Ave., Chicago.

NADZORNI ODBOR:

Vincenc Cajnkar, 2007 Menard St., St. Louis, Mo.
Frank Černé, 6034 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Lavoslav Zevnik, Neustadt Store, LaSalle, Ill.

POROTNI ODBOR:

John Šarc, box 131, Cumberland, Wyo.
Valentin Stalick, 302 Pilot Butte Av., Rock Springs, Wyo.
Josip Bricelj, box 342, Conemaugh, Pa.

UREDNIK GLASILA:

Jože Zavertnik, 2821 So. 40th Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

M. A. Weisskopf, M. D. 1842 S. Ashland Av., Chicago, Ill.

Denar je pošiljati naravnost na blagajnika, pritožbe gledo nerednega poslovanja na predsednika nadzornega odbora, preporne zadeve pa na predsednika porotnega odbora Ivana Šarca, vse druge uradne stvari na gl. tajnika

IZ GLAVNEGA URADA

Opozarjamo vse tajnike in tajnice krajevnih društev, ki še niso vposlali denar za bonde, naročnino za "Glasilo" in mesečni asesment, naj to v najkrajši dobi zvršijo in naj se ne pustijo vedno tirjati.

"Glasilo" se plačuje v štirih obrikih: v mesecih januar, april, julij in oktober. Prispevek za bonde bi morala vsa društva plačati v smislu sklepa jednotine seje že v mesecu decembru. Plačalo je do sedaj sto društev. Društvom, ki še niso plačala bondov, se bodo vstavile vse denarne pošiljatve na blagajnike s strani gl. blagajnika do,kler ne plačajo bondov.

Društva, ki še niso glasovala, kje naj se vrši prihodnja konvencija, naj to zvrše do prve nedelje v marcu in pošljejo zaključek društva glavnemu tajniku. Na glasovanju so tri mesta: Joliet, Milwaukee in Springfield.

John Verderbar, gl, tajnik.

Bratje predsedniki krajevnih društev, ki še niso prejeli gesla, naj mi nemudoma naznanijo, da ga še niso prejeli. Ko dobim tozadevne reklamacije, jim geslo takoj odpošljem.

Že dvakrat je izšel napad na S N P J v "Glas Naroda" s podpisom član S N P Jednote iz Chicage. Prvič se je odgovorilo z molkom, ker je molčanje tudi odgovor in sicer tako trezen odgovor, da bi moral spametovati vsakega, ki ni zaklet sovražnik S N P J.

Drugi dopis pa dokazuje očitno, da prihaja iz vrst nasprotnikov S N P J, od ljudi, katerim je napredek naše jednote trn v peti. Dopisnik trdi, da ne razume računa S N P J, ki je bil priobč n v "Glasilu", ker je baje trgal hlače le v vaških šolah. Čudo! To priznanje dokazuje dvoje: Dopisnik ni član S N P J ali pa zlobni hinavec, ki se skriva za hrbet urednika "Glas Naroda". V opravilniku S N P J je določno tiskano v dnevnem redu za seje: Čitanje računov iz "Glasila". Ako bi dotični dopisnik ne bil nečlan **S N P J** ali pa zlobni hinavec bi vprašal krajevnega tajnika svojega društva, ki tudi ni pohajal v visoke šole, na seji, da naj mu raztolmačí račun, ker ga ne razume.

Ker je nepodpisani dopisnik sprožil to vprašanje, prosim tajnike krajevnih društev S N P J v Chicagi, da mu razobložijo račun na prihodnji seji, če se zglasi zato.

Marsikateri zlobnež, ki ima mnogo masla na glavi, si domišlja, da sme v časnikih napadati **S N P J, kolikor** se mu zljubi. Vsem tem, ki mislijo s podlimi in neosnovanimi napadi škodovati S N P J kličem v spomin: Zadnja konvencija v Clevelandu je zaključila, da sme "Glasilo" voditi polemiko z vsakim listom v obrambo Slov. nar. podp. jednote.

V S N P J ni prostora za carje in kralje, pa tudi ne za hinavce, ki iščejo svojih osebnih koristi v jednoti. Kdor je značajen mož, bo prišel z odprtim vizirjem in se ne bo nikdar skrival za hrbet katerega druzega človeka. Komur ni poslovanje v jednoti všeč, naj se pritoži na pristojnem mestu in dobil bo vsa pojasnila, ki jih zahteva.

Martin Potokar, gl. predsednik.

Kje bo prihodnja konvencija?

Joliet, Ill.

Konvencija bodi v Jolietu!

Naše mesto je sposobno za konvencijo kot katero drugo mesto v Zdr. državah. Ni se treba bati delegatom, da bi jih sprejeli mrzlo, če tudi je v našem mestu mnogo nasprotnikov S N P J. Še med nasprotniki so premišljeni ljudje, ki vedo, kaj je prav ali ne.

Društva! Glasujte za Joliet, kot je odredila zadnja konvencija v Clevelandu.

Člani društva "Jolietska Zavednost" smo začeli že pred dvema leti orati ledino. Sami smo danes za to orjaško delo še preslabi, zategadelj tudi potrebujemo pomoči vseh, da ledino preorjemo globoko in zasejemo dobro seme, ki bo pognalo globoke korenine.

Ako se bo konvencija vršila v Jolietu, bo lahko sleherni tukaj živeči Slovenec uvidel, kakšne eminentne kulturne važnosti je naša jednota za Slovence v Ameriki in naše društvo bo napredovalo.

Res nas ni sedaj mnogo, ali vsi smo dobri in zvesti člani naše jednote, da vstrajamo in agitiramo za jednoto vzlic vsem oviram in neprilikam.

Bratje in sestre S N P J, glasujte za Joliet! Olajšate nam agitatorično delo, da tudi Joliet postane ena prvih postojank S N P J!

Z braskim pozdravom.

M. Likovič, tajnik.

Lincoln, Ill.

Vedno in ponovno prihaja vprašanje, kje naj bo prihodnja konvencija. Naše društvo "Zagorski Zvonovi", štev. 116 je za Joliet, za mesto, katerega je določila zadnja konvencija.

Ne verjamam, da bi v Jolietu delegati ne dobili pripravnih bivališč za dobo konvencije. Vsekakor je pa dolžnost nas vseh, da tudi to mesto dobimo in zasedemo. Naša jednota je imela že mnogo zaprek in ovir, katere je vse zmogla in odstranila. Ako je Joliet nazadnjaško gnezdo, potem moramo vanj zanesti agitacijo in naše ondotne rojake zdramiti iz duševnega spanja in pokažimo jim pravo pot do napredka in svobode. Za jednoto je prava sreča, ako se bo konvencija vršila v Jolietu.

Pozdrav vsem članom in članicam.

Joe Tičer, tajnik.

De Kalb, Ill.

Delavski položaj je še precej povoljen, vendar pa ne tak, da bi bratom svetoval sem hodit za delom. V društvenih ozirih napredujemo prav dobro. Dasi je majhna slovenska naselbina, pa imamo tri društva. Upam, da v naši naselbini ni nobenega, ki ne bi bil pri eni ali drugi podporni organizaciji. Večinoma smo pa vsi pri S N P J., ker nam je najljubša, pa tudi najstarejša podporna organizacija v tem mestu. Mnogo agitacije je bilo treba, predno smo vstanovili društvo "Bratstvo", štev. 77, ker smo tudi tukaj imeli nasprotnike, kot jih imamo povsod. Danes je drugače. Naše društvo šteje 27. članov, kar je gotovo precejšne število za našo naselbino.

V "Glasilu" se zdaj marsikdo zglasi, kje naj bo prihodnja konvencija. Po mojem mnenju naj bi se vršila v Jolietu. Tudi naše društvo je glasovalo za Joliet. Priporočam društvom, ki še niso glasovala, da glasujejo za Joliet. Strinjam se z dopisom brat Stonicha, ki pravi, da naj orjemo ledino, kar nam mogoče rodi sad. Ako bodemo orali, tedaj tudi upamo, da se obrne na boljše. Ne zapustimo svojih bratov v Jolietu, ki se borijo v veliki naselbini za S N P J. Pomagajmo njim, da se naša jednota razširi tudi v Jolietu. Upajmo, da bo po konvenciji tudi tam narastlo število članov naše jednote, kot se je zgodilo v Clevelandu. Ne strašimo se sovražnika in pojdimo na delo za našo jednoto!

Pozdrav vsem bratom in sestram S N P J!

J. Šinkovec.

Chicago, Ill.

Ko sem pred par tedni pisal dopis "Ali naj bo prihodnja konvencija v Jolietu?" in navajal svoje razloge proti Jolietu, mi še na misel ni prišlo, da bi storil kakšno napako ali pregrešek če se ne podpišem. Glavna stvar vendar je, kaj kdo piše in ne, kdo da piše. Glavna stvar je argument, ideja, ki jo dopisnik obelodani v časopisu, ne pa suhoparni podpis. Koliko dobrih stvari berem v "Glasilu" in v drugih časopisih vsak dan, pa ne radi pisateljevega imena, temveč radi stvari same; nasprotno pa suhoparnih stvari še ne pogledam, magari če spodaj ali pa zgoraj kriči kar sto podpisov.

Toda ljubeznjiva navada je, da kdor ne more ovreči nasprotnikovega argumenta, pa išče nekaj, nad čemur se bi spodtaknil. Tako tudi v tem slučaju. Vsi bratje dopisniki, ki v zadnjih par številkah "Glasila" zagovarjajo Joliet, niso niti za las pobili mojih razlogov, s kterimi sem bil podprl svoje mnenje, da Joliet sedaj še ni sposoben za konvencijo S N P Jednote. Jedini "weak point" je, da bi se bil lahko podpisal. Well — če je to vse, potem pa drage volje popravim to "napako" ker res nimam niti najmanjšega namena, a še manj strahu, da bi se "skrival". — Priznam in v prvem dopisu sem povdarjal, da bratsko društvo v Jolietu ni krivo, da tako slabo napreduje. Krive so razmere, ki ga obdajajo. Verujem tudi, da se bodo te razmere spremenile in da bo tudi Joliet enkrat napredna naselbina; takrat bom jaz — ako bom še živ — z vso vnemo zato, da se konvencija vrši tamkaj. Danes pa še ni tega, in tudi letos še ne bo, magari če naša jednota tri mesece tam zboruje. Kajti — ponavljam: — konvencije se ne vrše za propagando jednote, temveč da obravnavajo notranje zadeve iste. Ugovor, da se z glasovanjem proti Jolietu prezira sklep zadnje konvencije, je jalov, da je kaj. Zakaj se ne bi smel zavreči tak sklep, kteri je — ponavljam — nepremišljen in na vseh koncih in krajih luknjičast? Napaka se pa lahko naredi. Saj jo še kongres v Washingtonu večkrat zavozi, kjer so menda sami "kunštni" ljudje skupaj, pa da ne bi mi, priprosti delavci, enkrat naredili napako, če se slučajno snidemo na konvenciji jednote. — Kdor pa hoče konvencijo v Jolietu samo zato, ker ima tam sorodnike in prijatelje, ki so mu enkrat ali dvakrat dobro pestregli (!), navaja s tem zelo žalosten zagovor.

Društva bodo najboljše storila, če odločijo, da se prihodnja konvencija vrši v Milwaukee.

Ivan Molek,
član dr. Francisco Ferrer, št. 131.

Chicago, Ill.

Marsikdo se spodtika nad tem, ker je glavni odbor dal na glasovanje, kje naj se vrši prihodnja konvencija, češ, kar je sklenila zadnja konvencija, pri tem naj tudi ostane, ker bi se žalilo delegate zadnje konvencije.

Jaz ne vidim v tem nobenega in niti najmanjšega ponižanja. Razmere so take, da je bilo treba dati zadevo na splošno glasovanje. O tem ni dvoma! Glavni odbor se je pokazal nepristranski. In če bratje glasujejo še enkrat za Joliet, so tudi odvzeli vso odgovornost glavnemu odboru.

Mnogo se jih danes domišlja, da se konvencije prirejajo za agitacijo. To je napačno umevanje agitacije. Tako si domišljajo oni, ki so še malo agitirali od hiše do hiše, od ust do ust. Vsakemu je vendar jasno, da so delegatje na konvenciji ves dan na delu. Sleditи morajo debati in debatirati. Duševno utrujenemu človeku pa preostaja po končanem delu malo časa za agitacijo. Misliti mora na počitek, da se pripravi za duševno delo prihodnjega dne.

Vem, da bratje v Jolietu ne spijo, da agitirajo. Ali če hočejo govoriti odprto, morajo sami priznati, da so danes razmere v Jolietu proti naši jednoti. Ako bi to ne bila resnica, bi danes imeli v Jolietu že močno društvo. Nikar ne primerjajmo Clevelanda z Jolietom. Še predno se je vstanovila naša jednota, je bilo v Clevelandu samostojno svobodomiselno društvo "Slovenija" s svojimi pet sto člani. Imeli so dramatično društvo, slov. podporno društvo "Sokol" itd. Edini takrat svobodomiselni list "Glas Svobode" je bil razširjen v Clevelandu. Danes pa vprašajmo pri upravništvu "Glasila", "Proletarca", in 'Glas Svobode" koliko iztisov gre v Joliet, pa se bodemo kmalu prepričali v koliko se da Joliet primerjati s Clevelandom.

Dobro mi je znano, da so v Jolietu tajne sile, ki lahko vsak trenotek nahujskajo ondotno slovensko občinstvo, izvzemši naših bratov in nekaterih inteligentov, proti našim delegatom.

To je vzrok, da priporočam društvom glasovati za Milwaukee. Društva, ki še niso glasovala — glasujte za Milwaukee.

M. Kulovic,
član društva 131.

Kaznenci na galejah.

Marsikateri čitatelj je čital v zgodovini o galejah in kaznencih, ki so bili obsojeni na galeje, ne da bi vedel, da je bila najkrutejše in najsirovejša forma kaznil obsodba na galeje. Ako nasprotnik smrtne kazni primerja smrtno obsodbo z na obsodbo galeje, pride do zaključka, da je smrtna kazen, dasi sirova in brutalna, v primeri z obsodbo na galeje, bila za kaznenca prava rešitev iz morja neizrecnih muk in trpljenja. Marsikateri Slovenec in Hrvat iz Istrije in Dalmacije je preživel žalostno in trpko usodo galejskega kaznenca na beneških galejah, dokler ga dobro dobrodošla smrt ni rešila muk, kakeršnih si je zamogel izumiti sam peklenšček.

Galeje so svojedobno zvrševale isto nalogo v mornarici, katero danes vršijo križarji in torpedovke. Bile so ladije za obrambo obrežja, ki so lahko napadle največjo korveto ali fregato, četudi ni pihlal noben vetrič. Njih naloga je bila tudi napadati trgovske ladije in jih vlačiti kot plen v varno luko. Že v dobi Rimljanov, Grkov, Kartagincev in Feničanov so imeli bojne ladije z vesli, katere so veslali sužnji, ki so bili prikovani h klopi. James Watt, izumitelj parnega stroja je s svojo epohalno iznajdbo rešil človeški rod te sramote, ker je njegova iznajdba revolucionirala tudi plovbo po morju. Po galejskih kaznencih veslane galeje so se morale umakniti parnikom, ki so pluli hitreje in jamčili za bolj sigurno vožnjo v burji in viharju.

Ako bi kdo brskal po arhivih, našel bi, da so za malenkostne prestopke — za lovenje rib in divjačine pošiljali ljudi na galeje. V barbarskem srednjem veku so raztrgali divje lovce za kazen na štiri dele. Bili so večinoma mladi ljudje, ki so lovili divjačino ali ribarili, ne da bi imeli dovoljenje zato.. Beneška republika je pa potrebovala za svoje galeje mlade in čvrste ljudi. Zategadelj je beneška republika sklepala pogodbe z nemškimi knezi za dobavo mladih ljudi. Nemški knezi so dobivali za mlade ljudi, ki so jih radi neznatnega prestopka pošiljali v beneška galejsko sužnost, lepe svote rmenih beneških cekinov. Nemški knezi so tržili s svojimi podaniki, da so lahko živeli rezuzdano žvljenje na svojih gradovih, kakor trži danes poljedelec s svojo živino. Ali Benečani se niso zadovoljili le s kaznenci, ki so jih dobivali od nemških knezov. Plenili in kradli so ljudi tudi ob isterski in dalmatinski obali. Pa tudi svoje lastne državljane, seveda večinoma siromake, so pošiljali na galeje.

V Franciji ni bilo v tem oziru nič boljše.

Ljudevik XIV., kralj francoski, ki je bil ravno tak morilec na debelo kot Napoleon I., je nakrat postal nasprotnik smrtne kazni, da je imel vedno zadostno število žrtev za svoje galeje. Okoli sodnikov je beračil, da ne obsodijo obtožencev na smrt, marveč naj jih pošljejo na galeje. Seveda so sodniki smatrali prošnjo kralja za ukaz in pošiljali so čestokrat obtožence na galeje, še predno so izrekli sodbo. V istem dobrem času, po katerem se marsikatemu nazadnjaku še danes cedijo sline, so obsodili siromaka na galejo, če so ga zasačili ponovno pri prosjačenju ali če je bil ponovno brez dela.

Kdor je bil obsojen na galejo, so ga najprvo privezali za nekaj ur k stebru sramote. Kasneje mu je pa rabelj pod vlado Buorbonov z razbeljenim železom vtisnil ali zažgal kraljevsko lilijo in črke G. A. L. te črke so kasneje spremenili v črki T. F., ki pomenita prisilno delo.

Kedar so v ječi imeli zadostno število kaznencev, da se je izplačalo gnati jih v luko in jih tam razposlati na galeje, tedaj so jih gnali v dolgi vrsti. Najprvo je nesrečnike preiskal zdravnik, če so toliko pri moči, da bodo zmogli dolgo in težavno pot do morja. Onim, katere je spoznal zdravnik sposobnim, je jetničar takoj odtrgal ovratnik pri jopiču in krajce na klobuku, da jim je bilo nemogoče pobegniti. Za tem so jih ostrigli do živega. To striženje, ta preostanek iz srednjeveške barbarske dobe je bil v avstrijski mornarici do leta 1887 v navadi, dokler se nista nekega dne, ko je bil znani in kruti Hinke poveljnik avstrijskega mornaričnega kora ustrelila dva mornariška podčastnika, katera so ostrigli s skrhanimi škarjami do živega, ker sta bila obsojena na sedem dni zapora.

Nesrečnikom, ki so bili obsojeni na galeje, so dali pred vhodom vsakemu šest frankov. Za tem so dva po dva prikovali k dolgi verigi. Vsakdo je imel okoli vratu železen trivogelnik. Pred vhodom so še enkrat pregledali verigo, če jo ni kdo prepilil. Ko je bilo vse v redu, se je pa dolga vrsta pričela pomikati proti morju. Gorje slabotnežu! Kdor ni mogel hoditi in je na potu oslabel, ga je bič zbudil v življenje. To brutalno pretepanje se je ponavljalo, dokler slabotnež ni obležal in umrl. Tako potovanje je trajalo tedne, celo mesece. Verige so še le odvzeli v banju (ječa za galejske kaznence). V ječi so dali vsakemu rdeč jopič, srajco in hlače iz platna za jadra in zeleno čepico iz volne. Ko so ga preoblekli, so mu prikovali težko krogljo na kratki verigi k nogi, katero je kaznenec vlačil za seboj. Nekaj dni kasneje so jih pa razdelili na galeje.

Na vsaki galeji je bilo pet in dvajset do trideset dvojnih klopi, h katerim je bilo prikovanih do tristo kaznencev.

Šest kaznencev, ki so bili prikovani h klopi in bili goli do pasa, so veslali, jedli in umirali na tem mestu. Vsaki dan so veslali s petdeset čevljev dolgim veslom po deset do dvajnast ur, ne da bi v tem času dobili požirek vode ali grižljej kruha v usta. Kdorkoli je opešal, je dobil z bičem po hrbtu. Krvoločni pazniki so udrihali toliko časa po žrtvi, da je pričela zopet veslati, ali je pa izdihnila. Ako je bila žrtev mrtva, so jo vzeli z verige in vrgli v morje ribam za hrano.

Pri tem nečloveškem delu so dobivali kaznenci vsaki dan funt in pol kruha, vodo in četrt funta črnega fižola. Ako so hoteli imeti kaj več, so si morali kupovati iz pičlega zasluška, katerega so zaslužili po zimi z delom, ako so galeje vsled slabega vremena bile prisiljene ostati v pristanu. Po letu so spali kaznenci sede na klopeh, h katerim so bili prikovani, podpirajoč si glavo z rokami. Po zimi, ako so bili na suhem, so pa spali na klopeh in brez odeje v šotorih. Dogodilo se je večkrat, da so kaznenci v spanju zmrznili.

Za najmanjši prestopek so jih bičali. Najnižja kazen je bila dvajset udarcev, najvivšja pa sto. Pri eksekuciji so vrgli kaznenca na klop, drugi kaznenci so ga morali pa držati za roke in noge, drugi kazneenc ga je pa z debelo vrvjo pretepal. Ako ni vdaril z vso silo, ga je opletel paznik z bičem preko hrbta. Ko je bilo bičanje končano, so kaznencu zdrgnili hrbet s soljo in kisom, da ni pritisnil prisad, kar je bičanemu provzročalo strašne bolečine. Navadno je kaznenec že pri dvanajstem vdarcu zgubil zavest.

In taki zločini nad človeškim dostojanstvom so se vršili v imenu zakona in reda. Ni čudo, ako je kasneje francoski narod svojim tlačiteljem v veliki francoski revoluciji vrnil šilo za ognilo.

---

* **Kdo sne največ krompirja?** Po Fleuryjevi statistiki rodi zemlja vsako leto poldrugo miljardo hektolitrov krompirja, ki se ves porabi. Kar se tiče porabe krompirja načeluje daleč spredaj Irska; na Irskem sne vsaka oseba na leto povprečno 1467 funtov krompirja ali okroglo pol kilograma na dan. Ircu sledi Nemec s 1300 funti. Zračunali so, da Nemčija sama porabi četrtino vsega krompirjevega letnega pridelka. Ostanek se porazdeli na posamezne dežele takole: Nizozemska porabi za osebo 840, Švica in Norveška 740, Francoska 700, Avstrijska 663, Kanada 660, Anglija 238 in Italija 48 funtov **krompirja.**

RAČUN

med Jednoto in društvi od 1. do 31. januarja 1912.

Številka društva	Assesment	Bol. Podpora	Podškod. in ouprav.	Smrtnine in pogrebi	Skupaj
1	$131.10	$33.00	—.—	—.—	$ 33.00
2	210.75	74.50	—.—	—.—	74.50
3	52.50	95.50	—.—	—.—	95.50
4	103.00	79.00	—.—	—.—	79.00
5	450.20	264.00	—.—	—.—	264.00
6	155.25	77.00	—.—	—.—	77.00
7	44.00	—.—	—.—	—.—	—.—
8	68.75	22.00	—.—	—.—	22.00
9	109.50	14.00	—.—	—.—	14.00
10	185.50	67.00	—.—	—.—	67.00
11	129.75	43.50	—.—	100.00	143.50
12	100.00	16.00	—.—	—.—	16.00
13	111.25	17.00	—.—	—.—	17.00
14	174.75	71.00	—.—	—.—	71.00
16	131.50	39.00	—.—	—.—	39.00
17	117.50	—.—	—.—	—.—	—.—
19	140.85	107.00	—.—	—.—	107.00
20	207.25	292.00	—.—	—.—	292.00
21	162.75	31.00	—.—	—.—	31.00
22	130.00	27.00	—.—	—.—	27.00
23	51.25	41.00	—.—	—.—	41.00
24	54.75	114.00	—.—	—.—	114.00
26	49.00	32.00	—.—	—.—	32.00
27	117.25	40.00	—.—	—.—	40.00
28	52.50	8.00	—.—	—.—	8.00
29	63.15	—.—	—.—	—.—	—.—
30	56.50	—.—	—.—	—.—	—.—
31	48.75	—.—	—.—	—.—	—.—
32	105.50	122.00	—.—	—.—	122.00
33	116.00	24.00	—.—	—.—	24.00
34	51.50	29.00	—.—	—.—	29.00
35	31.50	35.00	—.—	—.—	35.00
36	62.00	44.00	—.—	—.—	44.00
37	30.50	64.00	—.—	—.—	64.00
38	89.25	50.00	—.—	—.—	50.00
39	71.50	—.—	—.—	—.—	—.—
40	70.75	21.00	—.—	—.—	21.00
41	125.25	—.—	—.—	600.00	600.00
42	23.75	—.—	—.—	—.—	—.—
43	294.81	97.00	—.—	—.—	97.00
44	73.75	83.00	—.—	—.—	83.00
46	38.25	28.00	—.—	—.—	28.00
47	57.30	15.50	—.—	—.—	15.50
48	151.25	54.00	—.—	500.00	554.00
49	52.00	10.00	—.—	—.—	10.00
50	74.70	58.50	—.—	—.—	58.50
51	105.75	18.00	—.—	—.—	18.00
52	66.75	31.00	—.—	—.—	31.00
53	92.25	28.00	—.—	—.—	28.00
54	52.25	51.00	—.—	100.00	151.00
55	57.00	—.—	—.—	—.—	—.—
56	38.75	27.00	—.—	—.—	27.00
57	142.50	93.00	—.—	—.—	93.00
58	27.00	49.00	—.—	—.—	49.00
59	81.00	—.—	—.—	—.—	—.—
60	73.00	21.00	—.—	—.—	21.00
61	123.00	26.00	—.—	—.—	26.00
62	128.75	180.00	—.—	100.00	280.00
63	14.25	—.—	—.—	—.—	—.—
64	117.75	—.—	—.—	—.—	—.—
65	125.25	—.—	—.—	—.—	—.—
66	17.00	—.—	—.—	—.—	—.—
67	42.00	19.00	—.—	—.—	19.00
68	18.75	—.—	—.—	—.—	—.—
69	93.75	61.00	—.—	—.—	61.00
72	67.25	14.00	—.—	—.—	14.00
74	45.00	42.00	—.—	600.00	642.00
75	—.—	31.00	—.—	—.—	31.00
76	78.50	24.00	—.—	—.—	24.00
77	41.50	15.00	—.—	—.—	15.00
78	25.50	15.00	—.—	—.—	15.00
79	100.40	28.00	—.—	—.—	28.00
80	79.50	67.00	—.—	—.—	67.00
81	77.75	33.00	—.—	—.—	33.00
82	58.75	68.00	—.—	—.—	68.00
83	146.75	—.—	—.—	—.—	—.—
85	46.50	24.00	—.—	—.—	24.00
86	80.83	27.00	—.—	—.—	27.00
87	181.75	95.00	—.—	—.—	95.00
88	118.25	23.00	—.—	—.—	23.00
89	75.25	40.00	—.—	—.—	40.00
90	53.00	47.00	—.—	—.—	47.00
91	67.00	12.00	—.—	—.—	12.00
92	92.75	152.00	—.—	—.—	152.00
93	24.25	—.—	—.—	—.—	—.—
94	46.50	27.00	—.—	—.—	27.00
95	112.50	85.50	—.—	—.—	85.50
96	68.75	55.00	—.—	—.—	55.00
97	104.00	130.00	—.—	—.—	130.00
98	129.75	43.00	—.—	—.—	43.00
99	18.75	—.—	—.—	—.—	—.—
100	42.00	10.00	—.—	—.—	10.00
101	48.25	31.00	—.—	—.—	31.00
102	40.00	—.—	—.—	—.—	—.—
103	50.00	47.00	—.—	—.—	47.00
104	58.00	10.00	—.—	—.—	10.00
105	34.50	28.00	—.—	—.—	28.00
106	99.75	45.50	—.—	—.—	45.50
107	118.00	58.00	—.—	—.—	58.00
108	76.50	164.00	—.—	—.—	164.00
109	33.50	—.—	—.—	—.—	—.—
110	143.75	—.—	—.—	—.—	—.—
111	72.50	31.00	—.—	—.—	31.00
112	62.50	—.—	—.—	—.—	—.—
113	18.00	—.—	—.—	—.—	—.—
114	76.50	20.00	—.—	—.—	20.00
115	28.75	17.00	—.—	339.33	356.33
116	39.00	—.—	—.—	—.—	—.—
117	41.50	54.00	—.—	—.—	54.00
118	35.00	18.00	—.—	—.—	18.00
119	64.00	43.00	—.—	—.—	43.00
120	83.25	59.00	—.—	—.—	59.00
121	47.00	24.00	—.—	—.—	24.00
122	32.00	—.—	—.—	—.—	—.—
123	—.—	42.50	—.—	—.—	42.50
124	35.50	—.—	—.—	—.—	—.—
125	49.50	54.00	—.—	—.—	54.00
126	111.95	10.00	—.—	—.—	10.00
127	30.75	70.00	—.—	—.—	70.00
128	—.—	20.00	—.—	—.—	20.00
129	64.25	—.—	—.—	—.—	—.—
130	36.25	—.—	—.—	—.—	—.—
131	55.00	10.00	—.—	—.—	10.00
132	42.00	—.—	—.—	—.—	—.—
133	45.10	11.00	—.—	—.—	11.00
134	44.75	—.—	—.—	—.—	—.—
135	31.50	30.00	—.—	—.—	30.00
136	29.75	13.00	—.—	—.—	13.00
137	114.00	136.00	—.—	—.—	136.00
138	118.90	27.00	—.—	100.00	127.00
139	48.90	45.00	—.—	—.—	45.00
140	44.75	15.00	—.—	—.—	15.00
141	46.50	—.—	—.—	—.—	—.—
142	62.50	41.00	—.—	—.—	41.00
143	70.75	109.00	—.—	—.—	109.00
144	—.—	15.50	—.—	500.00	515.50
145	47.25	—.—	—.—	—.—	—.—
146	54.50	75.00	—.—	—.—	75.00
147	57.50	30.00	—.—	—.—	30.00
148	21.50	12.00	—.—	—.—	12.00
149	17.00	—.—	—.—	—.—	—.—
150	25.85	12.00	—.—	—.—	12.00
151	65.45	23.00	—.—	—.—	23.00
153	36.25	10.00	—.—	—.—	10.00
154	54.25	—.—	—.—	—.—	—.—
155	19.50	29.00	—.—	—.—	29.00
156	28.50	15.00	—.—	—.—	15.00
157	23.00	—.—	—.—	—.—	—.—
158	26.75	15.00	—.—	—.—	15.00
159	18.00	—.—	—.—	—.—	—.—
160	18.25	10.00	—.—	—.—	10.00
161	25.00	81.00	—.—	—.—	81.00
162	9.50	49.00	—.—	—.—	49.00
163	32.75	36.00	—.—	—.—	36.00
164	42.50	10.00	—.—	—.—	10.00
165	45.00	15.00	—.—	100.00	115.00
166	24.85	16.00	—.—	—.—	16.00
167	25.50	—.—	—.—	—.—	—.—
168	21.25	13.00	—.—	—.—	13.00
169	22.00	—.—	—.—	—.—	—.—
170	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
171	29.25	—.—	—.—	—.—	—.—
172	18.00	—.—	—.—	—.—	—.—
173	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
174	35.00	—.—	—.—	—.—	—.—
175	35.00	—.—	—.—	—.—	—.—
176	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—

JOHN VERDERBAR, glavni tajnik.

IVANHOE.

Roman. Spisal Walter Scott
Poslovenil J. Z.

(Nadaljevanje.)

"V tem slučaju vas smatram za prijatelja šibkejše stranke", je pripomnil svobodni kmet.

"To je dolžnost vsakega pravega viteza", je govoril črni vitez. "Sicer pa ne želim, da bi kdo imel vzrok soditi drugače o meni."

"Po mojem mnenju si dober Anglež, kot si vrl vitez", je zopet dejal svobodni kmet. "O stvari, o kateri imam govoriti, se ne tiče le poštenjakov, marveč tudi vsakega pravega Angleža".

"Vi ne morete govoriti nikomur, ki bi bolj ljubil Anglijo in Angleže kot jaz", je odgovoril vitez.

"Verjamem," je rekel svobodni kmet. "Še nikdar ni dežela bolj potrebovala pomoči onih, ki jo ljubijo, kot v današnjih dneh. Poslušaj! Govoriti hočem o podjetju, pri katerem lahko igraš častno ulogo, ako si oni, za katerega se kažeš. Četa lopovov v obleki poštenejših ljudi, kot so oni, je ugrabila plemenitega Angleža, Cedrika Saksonca, njegovo varovanko in njegovega prijatelja Atelstana, da jih odvede v grad Torquilston. Kot dobrega viteza in Angleža te pa prašam: ali hočeš pomagati, da jih osvobodimo?"

"Moja prisega me veže, da to storim", je odgovoril vitez. "Vendar bi pa rad vedel, kdo si, ker me prosiš za pomoč?"

"Jaz?" je rekel svobodni kmet — "jaz sem človek, ki nima imena; ali prijatelj sem svoje domovine in njenih prijateljev". — S tem odgovorom se morate zadovoljiti za nekaj časa, ker hočete tudi vi ostati nepoznani. Ali verjemite, da je moja beseda ravnotako sveta, kot bi nosil zlate ostroge".

"Verjamem", je rekel vitez. "Naučil sem se čitati v ljudskih obrazih. V tvojem pa čitam odločnost in odkritosrčnost. Radi tega te tudi ne bom izpraševal nadalje, marveč ti bom pomagal osvoboditi jetnike. Kasneje se bodeva natančneje spoznala in sprijaznila — — — pa ločila se bodeva v zadovoljstvu."

"Dobili smo novega zaveznika", je zašepetal norec Gurtu, ki se je med pogovorom priplazil bliže. "Mogoče je srčnost viteza iz plemenitejše kovine kot vera meniha in poštenost svobodnega kmeta, kajti Lockslej je podoben rojenemu divjemu lovcu, duhovnik pa pravemu hinavcu".

"Molči, Vamba!" je namignil Gurt. "Mogoče je čista resnica, kar si domišljaš. Ali če bi prišel vrag z rožički in mi ponudil svojo pomoč za osvoboditev Cedrika in gospice Rovene, tedaj se bojim, da bi moja vera ne bila tako živa in močna, da bi odklonil predlog peklenskega prijatelja."

Menih je zdaj stal z mečem, ščitom, lokom in tulom kot pravi svobodni kmet pred njimi. Šel je prvi iz koče, potem pa skrbno zaprl vrata, na kar je ključ skril pod skalnatim obrobkom.

"Menih, ali si v položaju služiti nam?" je vprašal Lockslej. "Ali še vino gode v tvoji glavi?"

"Z enim požirkom vode iz studenca sv. Dunstana bo vse v redu, je odgovoril duhovnik. "V glavi nekaj poje, noge so malo šibke — ali kmalu bo vse pri kraju."

Tako govoreč se je bližal dupli v kamnu, v kateri se je zbirala čista studenčnica, na kar je napravil globok požirek, kot bi hotel izpiti studenec.

"Ali si že kedaj v svojem življenju izpil toliko vode sveti, kopmanhurstki menih?" je vprašal črni vitez.

"Nikdar, odkar je moj vinski sod dobil luknjo in se je njegova vsebina izlila v pesek", je odgovoril menih. "Takrat mi ni preostajalo druzega kot piti dragoceni dar mojega svetega patrona".

Ko je še ohladil glavo in roke v hladnem studencu, je sukal s tremi prsti svojo težko partizano okoli glave, kot bi bila lahek trst, pri tem pa dejal: "Kje so nečastni roparji, ki ugrabljajo slabotna dekleta proti njih volji. Satan naj leti z menoj v zraku, ako se bojim tucat teh malopridnežev."

"Sveti menih, ali tudi preklinjaš?" je rekel črni vitez.

"Tu ni menihov in druzih svetih reči", je odgovoril preoblečeni duhovnik. "Pri sv. Juriju in njegovem zmaju — — duhovnik sem, dokler nosim kuto. — Če pa nosim zeleno obleko, tedaj hočem kleti, piti in ljubiti kot vsak vesel lovec v tem okraju".

"Hodi, skriti duhovnik", je segel vmes Lockslej. "Ti tako razsajaš, kot vsi menihi v samostanu, če je častitljivi opat legel h počitku. Stopajte tudi vi drugi. Mudi se nam. Zbrati moramo našo armado in še potem bodemo imeli malo časa za napad na grad Renigalda Front de Boeufa."

"Kdo je? Front de Boeuf?" je zaklical črni vitez. "On napada kraljeve viteze na deželni cesti? — Ali je postal tat in tlačitelj?"

"Tlačitelj je bil vedno", je odgovoril Lockslej.

"Pa tudi tat", je pristavil duhovnik. "Dvomim, da ima polovico poštenosti tatov, s katerimi sem se seznanil."

"Naprej! Tiho, duhovnik!" je rekel Lockslej. "Govoriš nepremišljeno in nedostojno".

EDEN IN DVAJSETO POGLAVJE.

Mejtem, ko so se pripravljali za osvoboditev Cedrika in njegovih tovarišev, so oboroženci hitro peljali jetnike tje, kjer so jih mislili držati v jetništvu.

Ali noč je bila temna, roparjem pa niso bile dobro znane steze v gozdu. Morali so se vrniti in poskusiti v drugi smeri priti iz šume. Pričelo se je daniti, predno so se mogli prepričati, da so na pravem potu.

S solnčno svitlobo je rastel tudi njih pogum. Malo krdelce konjenikov se je pričelo hitreje pomikati naprej.

Med človeškimi roparji se je razvil naslednji pogovor:

"Mavricij, čas je, da nas zapustiš", je dejal templarski vitez, "da nam je mogoče zvršiti drugi del našega načrta. Menda veš, da imaš sedaj igrati ulogo viteškega rešitelja."

"Premislil sem", je odgovoril de Bracy. "Nočem te zapustiti, dokler ne bo plen na varnem v gradu Front de Boeufa. Tam se pokažem gospici Roveni v pravi podobi in upam, da mi odpusti."

"Kaj je vplivalo nate, da si spremenil svoj načrt?" je zopet vprašal templarski vitez.

"Te ne briga!"

"Upam, gospod vitez", je pripomnil templar, "da vzroke za spremembo ni iskati v sumnji, kakeršne ti Fizurse rad pripoveduje?"

"Moje misli so svobodne", je rekel de Bracy. "Pravijo, da se vrag smeji v pest, če tat okrade tata.. Znano ti je, da tudi vrag ne bi mogel zabraniti templarju izvesti njegove volje . . ."

"Ali pa voditelju svobodnih najemnikov zabraniti, da ne bi sumničil svojega prijatelja",

"Vsekakor poznam moralo templarskega reda", je povdarjal de Bracy. "Pa če ti ne dam priložnosti, da bi mi ugrabil krasni plen, radi katerega sem se podal v nevarnost?"

"Beži, beži! je zaklical templar. "Saj poznaš obljubo našega reda".

"Seveda, pa tudi vem, kako se izpolnuje. Gospod templar. Zakone uljudnosti zelo tolerantno tolmačijo v Palestini. To je pa slučaj, v katerem ne smem zaupati tvoji vesti".

"Torej poslušaj resnico", je rekel templar: "meni ni nič za modrooko krasotico. Poznam drugega dekleta, ki mi je bolj všeč."

"Kaj? Ti ljubiš služkinjo?" je vprašal de Bracy.

"Ne, gospod vitez", je odgovoril templar ponosno. "Ali med jetniki imam tako krasen plen, kot je tvoj".

"Pri sveti maši! Ti meniš židinjo", je zaklical de Bracy.

"Pa če jo ljubim", je vprašal templar, "kdo mi bo branil?"

"Nihče, kolikor je znano meni," je odgovoril de Bracy — — — "mogoče tvoja obljuba?"

"Kar se tiče moje obljube, je vse v redu", je spregovoril templar. "Naš veliki mojster mi je podelil dispenzacijo. Vesti se pa ni treba bati možu, ki je vbil tri sto Saracencev, za vsak majhen prestopek."

"Ti že poznaš svoje pravice", je menil de Bracy. "Ali prisegel bi, da se tvoje misli bolj pečajo z zlatom žida, kot z njegovo hčerjo."

"Ej, seveda. Žid je zame le polovica plena, ker bom moral deliti njegov imetek z Front de Boeufom, ki nam bo posodil svoj grad. Pri dogodovščini pa moram imeti tudi dobiček. Zdaj, ko poznaš moje namene, se boš oprijel gotovo svojega prvotnega načrta. Ali ne? Saj vidiš, mene se ti ni treba bati."

"Ne", je odgovoril de Bracy. "Ostanem pri svojem plenu! Kar pripoveduješ, je resnica. Ali dispenzacije in predpravice, ki si jih zadobil, ker si pobil tristo Saracencev, se mi ne dopadejo. Vi imate preveč pravic do odveze, da bi se bali majhnih prestopkov."

Mejtem, ko sta se viteza pogovarjala, je skušal Cedrik spoznati napadalce.

"Dozdevno ste Angleži," je dejal Cedrik, "pa vseeno napadate svoje rojake, kot bi bili Normani. Mogoče ste moji sosedi in prijatelji. Kateri mojih angleških sosedov pa ni prijatelj? Ali ne veste, da sem branil tudi izobčence — pomiloval sem njih žalosten položaj in preklinjal njih trinoge. Kaj pa hočete od mene? Kakšno korist naj vam prinese to nasilstvo? — Po svojih dejanjih ste zločestejši kot divje zveri. Ali jim hočete biti podobni tudi v molčanju?"

Vsi podobni nagovori niso imeli vspeha, ker so imeli take vzroke za molk, da jim grožnje in opomini Cedrika niso mogli razvozljati jezika.

Končno so dospeli v drevored, konec katerega se je dvigal v zrak grad Front de Boeufa.

Bila je majhna trdnjava, ki je sestala iz visokega štirivoglatega stolpa, katerega so obdajala druga poslopja, sredi katerih je bil notranji dvor. Kroginkrog zunanjega zida je bil pa jarek, katerega je polnila bližnja majhna reka.

Front de Boeuf, ki je bil vsled svojega značaja zapleten pogosto v boje s svojimi sosedi, je grad še bolj utrdil s tem, da je na zunanjem zidovju dal zgraditi stolpe, ki so varovali vse štiri vogale. Vhod je pa tvorila obokana zunanja utrdba, ki je imela na vsaki strani majhen stolpič za obrambo, kot je bilo takrat v navadi pri vseh gradovih.

Komaj je Cedrik ugledal stolpe Front de Boeufa, že je razumel svoj položaj.

"Storil sem krivico tatovom in izobčencem, ki živijo v teh gozdih", je spregovoril Cedrik, "ko sem si domišljal, da so v njih vrstah taki lopovi. Istotako bi naše lisice zamenjal z lačnimi francoskimi volkovi. Govorite psi! Ali hoče vaš gospod moje življenje ali premoženje? Ali je preveč, da lastujeva dva Saksonca — jaz in plemeniti Atelstan, v deželi zemljišča, ki je bila nekoč last našega rodu? — Umorite naju, ugrabite nama življenje kot ste nam ukradli svobodo. Ako Cedrik, Saksonec ne more osvoboditi Anglije, tedaj rad umrje za njo.

Povejte svojemu krvoločnemu gospodu, da ga zaklinjam, naj zanesljivo in v časti izpusti gospico Roveno. Ona je ženska in se mu je ni treba bati. Z nama umrjejo vsi, ki imajo pogum, boriti se za svoje".

(Nadaljevanje.)

OPERATIVNO OZDRAVLJENJE SLEPOTE.

Iz Pariza prihaja poročilo o srečnem uspehu nenavadne očesne operacije. Poročilo zbuja mnogi upanja, da bo v prihodnje morda možno v marsikaterih slučajih potom operacije ozdraviti slepoto. Pogumna operacija, o kateri je profesor Dastre natančno poročal v francoski akademiji znanosti, je delo znanega pariškega specialista za očesne bolezni dr. Magitota. Temeljna misel te operacije se giblje popolnoma v tirih moderne kirurgije. Preje so si namreč prizadevali zdraviti s tem, da so odstranili neozdravljiv organ ali njega del, najmodernejša kirurgija pa skuša pomagati na ta način, da nadomesti bolne dele z zdravimi. In zdaj se je posrečilo francoskemu zdravniku da je na podlagi tega načela vrnil popolnoma oslepelemu pacientu vsaj deloma luč njegovim očem. Doslej je sicer izvršil samo eno tako operacijo, ali kar se je posrečilo enkrat, se lahko ponovi. Delj časa se je pečal dr. Magitot s poskusi, da bi ozdravil slepoto operativnim potom. V večini slučajev je vzrok slepote roženica, ki je izgubila prozornost. Francoski zdravnik je torej poskusil, da bi prenesel dele zdrave roženice živali na oslepele človeške oči; ali vsi poskusi so se izjalovili. Pred sedmimi meseci je učenjak prvič poskusil, da porabi pri teh poskusih košček zdrave človeške roženice. Šlo je za mladega petnajstletnega bolnika, ki si je z apnom tako opekel oči, da je oslepel. O tem slučaju smo bili že na kratko poročali. Neprozorna plast je ogrinjala lečo in zapirala pot vsem svetlobnim vtiskom. Dr. Magirot je vrezal v to nerabno roženico štirioglato okence in postavil vanj košček zdrave roženice; to roženico je bil odrezal drugemu nesrečnemu pacientu, ki mu je vzela neozdravljiva slepota luč oči, ne da bi bila pokvarila roženico. Temu pacientu so bili morali vzeti roženico iz oči že zategadelj, ker mu je provzročila neznosne bolečine. In tako se je godilo, da je ista operacija olajšala enemu bolniku bolečine, drugemu pa je pripomogla vsaj deloma zopet do očesne luči. O tem doslej še nikdar poskušenem prenosu roženice je poročal profesor Dastre v akademiji nasledije podrobnosti: "Staničje se je zrastlo tekom osmih dni. Čez nekaj tednov smo odvzeli obvezo in mladi mož je videl dovolj, da se je lahko kretal brez pomoči. To stanje se je ohranilo zdaj že sedem mesecev, pokvarjeno oko je dobilo desetino svojega vida nazaj, kar zadostuje, da se pacient lahko svobodno kreta." Prozorna očesna roženica je jako občutljiva. Kmalu po smrti izgubi svojo prozornost. Toda pod gotovimi okoliščinami in vplivanjem določne toplote se je znanstvenikom posrečilo, da so ohranili roženico za več dni v zdravem stanju. Morda smemo upati, da razvoj znanosti v kratkem omogoči ozdravljenje očesne slepote v večji ali manjši meri in da bo možno vrniti ubogim slepcem vsaj v nekaterih slučajih del vida.

— **Draga pšenica in število zločinov.** Kriminalist Kohlrausch, profesor na vseučilišču v Königsbergu je predaval te dni v družbi za socialno reformo o socialni politiki in kazenskopravni reformi. Med drugim je izvajal: "Ne gre le za kaznovanje, temveč tudi za pobijanje zločina. Tega cilja pa sedanje kazensko pravo ne dosega. Število prestopnikov zmerom bolj narašča: Od leta 1882. do 1909. s 316.000 na 507.000. V istem času je poskočilo število predkaznovanih prestopnikov za 203 odstotke. Kazen jih ni odvračala od novih prestopkov. Še strašnejše je število mladostnih prestopnikiv v dobi od 12 do 18 let. Leta 1882. jih je bilo kaznovanih 30.719, leta 1909 pa 49.689, torej za 62 odstotkov več. Od leta 1900. obstajajo zakoni o mladinski oskrbi in več nego 6000 mladostnih oseb sprejmejo leto za letom v svoje zavetje mladinska oskrbovališča; del teh mladostnih oseb bi zunaj oskrbovališča nedvomno zapadel kazni. Pri vsem tem narašča število predkaznovanih prestopnikov; v času od 1889 do 1909 je poskočilo za 60 odstotkov. Nedvomno bi na te razmere socialno-politične odredbe neznansko vplivale. Boljša stanovanjska politika bi manjšalo število nravnostnih prestopkov in scenitev živil bi zmanjšala število tatvin. Zveza med žitnimi cenami in kriminalnostjo, ki jo mnogi taje, je nedvomno dokazana". Pocenitev živil bi tedaj nedvomno zmanjšala število zločinov. Ampak meščanske stranke se vzlic temu na vso moč upirajo odpravi oderuških carin na živila. V nadaljnih izvajanjih je profesor Kohlrausch tudi dokazal, da poganjajo zločini večino iz nevzdržnega sedanjega gospodarskega reda; kdor hoče ljudstvo povzdigniti na kriminalno čistost, mora nastopati za vpropastenje kapitalističnega družabnega reda.

IZ UREDNIŠTVA IN UPRAVNIŠTVA.

Conemaugh, Pa. J. M. Gornji del smo izročili gl. tajniku, da uredi potrebno za društveni imenik. Drugo v redu. Pozdrav!

Waukegan, Ill. A. M. Prejeli poštno nakaznico in zvršili po naročilu. Pozdrav!

Dietz P. O. Wyo. Alojzij Hribernik. Pošljite nam stari naslov, da vas tam črtamo. Pozdrav!

Farmington, Ill. Vaše naznanilo glede farm se smatra za oglas. Ako hočete, da pojde v list, bo treba plačati zanj. Ako se strinjate s tem, nas obvestite z dopisnico. Pozdrav!

SLOVENSKIM ŽENAM IN DEKLETOM!

Slovenska žena je še do zdaj brezpravna. V domovini, pa tudi v tujini nima tistih pravic, ki bi jih morala imeti kot žena, kot mati, kot državljanka. Slovenske žene so se do zdaj vse premalo brigale za javnost, niso poznale druga drugo, niso imele nikakoršne zveze med seboj. In temu nedostatku je bilo treba odpomoči. Ustanovil se je **prvi slovenski ženski list "SLOVENSKA ŽENA"** — list, brez katerega bi ne smela biti nobena slovenska žena, nobeno slovensko dekle. "SLOVENSKA ŽENA" hoče ustrezati vsem željam in zahtevam slovenskega ženstva. Razen povesti in pesem izpod perc naših slovenskih pisateljic bo objavljala članke, ki se tičejo vseh strok ženskega dela in mišljenja. **Da bo pa "SLOVENSKA ŽENA" mogla vršiti svojo nalogo, je predvsem potrebno, da jo podpira slovensko ženstvo ter se naroča. Posebno slovenske žene in slovenska dekleta Ameriki,** torej daleč od domovine, pozivljemo, naj se naroče na ta list, da izvedo, kaj delajo njihove sestre v domovini. Že prva številka ima jako lepo in raznovrstno vsebino. **Kot prilogo prinašamo krasno sliko ljubljanske županje, gospe Franje dr. Tavčerjeve.**

List izhaja enkrat na mesec in stane celo leto za Ameriko samo dva dolarja, Naročnina naj se vpošlje vnaprej na naslov:

Upravništvo "Slovenske Žene" v Spodnji Šiški, štev. 208, pri Ljubljani.

Slovenke v Ameriki — delajte in agitujte med seboj, da se ta edini slovenski ženski list razširi tudi v Ameriki, in pokažite da nočete zaostajati za svojimi sestrami v domovini.

KJE JE FRANK OPACHO?

(Opeko). Nekateri mu pravijo Koroščeč, ker se je rodil na Koroškem. Pred poldrugim letom je bival v Franklin, Kansas. Za njegov naslov bi rad zvedel, ker mu imam sporočiti važne reči.

Pozdrav vsem Slovencem, posebno Koroščem.

John Podlesnik, 1826 S. 17. St.
Springfield, Ill.

FARMA NA PRODAJ!

Bliža se spomlad in marsikaterega rojaka veseli, da bi se pričel pečati z farmarstvom. Zdaj je prilika ugodna. Na prodaj je farma, ki obsega 60 akrov. Na farmi je hiša, velik hlev in šupa. Nekaj akrov je gozda, posejane je nekaj rži, poleg je pa sadni vrt. Farma je na prodaj brez živine in orodja. Oddaljena je le pol milje od mesta. Tam sta cerkev in šola, pa tudi železniški vlaki se vstavljajo. Poleg so še nekatera majhna poslopja, ki so potrebna pri poljedelstvu. Farma je na prodaj za sedemnajst sto in petdeset dolarjev. Plačati takoj je treba le polovico, ostalo pa v obrokih.

Katerikoli rojakov bi rad imel natančnejša poročila, naj se obrne pismeno ali ustmeno do mene.

Franc Čech, R. 2. B. 52,
Grand Haven, Mich.

RAZPRODAJA! RAZPRODAJA! RAZPRODAJA!

vsakovrstnih zlatnin kakor: ure, verižice, prstane itd., za polovico cene, nekatere reči še manj kakor polovico dobite samo tako dolgo, dokler traja razprodaja.

Pišite po cenik, katerega pošljem zastonj in poštnine prosto.

Z. Jakshe, 418 E. 70th St.
New York City, N. Y.

BRATOM SLOVENCOM IN HRVATOM

naznanjam, da imam na prodej veliko zalogo svojega **domačega vina,** ki nadkriljuje v naravni **čistoti in okusu** vsa druga vina. Naročila pod 27 ali 28 galonov se ne sprejmejo.

Belo vino s posodo stane 45c galon.

Rdeče vino s posodo stane 35c galon.

Vozne troške plača naročnik.

Z vsakim naročilom je treba poslati polovico vsote. Ostala vsota sa plača po sprejemu vina.

Za obilo naročbo se priporoča posestnik vinogradov

FRANK STEFANICH,
R. R. F., Box 124,
FRESNO, California.

Vse konzularne in notarske zadeve (civilne in vojaške) prevzema v hitro in uspešno izvršitev.

Ivan Kaker,
220½ Grove St.
MILWAUKEE, WIS.

DR. ADOLF MACH
ZOBOZDRAVNIK
Uradne ure: 9 do 12 dop. 1 do 6 pop. 7.30 do 9 zvečer. Ob nedeljah po dogovoru.
2601 S. Lawndale Av. vogal 26th St.
CHICAGO, ILLINOIS.

POZOR! POZOR!
SLOVENCI V BARBERTONU, O.
BRAT DRUSTVA
"TRIGLAV"
priporočam vsem Slovencem svojo novourejeno **BRIVNICO.** Delo izvrstno Postrežba točna. Dva pomočnika vedno razpolago.
Anton Merda, 110 N. 2nd Str.
BARBERTON, O.

J. S. Jablonski
Slovenski fotograf
izdeluje vsa v fotografično stroko spadajoča dela dobro in poceni
6122 St Clair Avenue.
CLEVELAND OHIO.

Josip Beres
priporoča svojim rojakom svojo moderno vrejeno
GOSTILNO
Toči sveže Akron pivo. Izvrstne smotke in razni likerji vedno na razpolago.
427 North 2nd St.
BARBERTON, O.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.
Najpripravnejša in najcenejša parobrodna črta za Slovence in Hrvate.
Regularna vožnja med New-Yorkom, Trstom in Reko.
Brzi poštni in novi parobrodi na dva vijaka:
Martha Washington, Laura, Alice, Argentina in Oceania.
Dne 20. aprila t. l. odpluje brzoparnik Kaiser Franz Joseph I. prvič iz New Yorka v Trst.
Druge nove parnike, ki bodo vozili 19 milj na uro, gradijo.—Parniki odplujejo iz New Yorka ob sredih ob 1 popoldan in iz Trsta ob sobotih ob 2 popoldan proti New Yorku.—Vsi parniki imajo brezžični brzojav, električno razsvetjavo in so moderno urejeni.—Hrana je domača.—Mornariji in zdravnik govore jo slovensko in hrvatsko.
Za nadalne informacije, cene in vozne listke obrnite se na naše zastopnike ali pa na:
Phelps Bros. & Co.
Gen'l Agt's, 2 WASHINGTON ST., NEW YORK.

Štiri in osemdeset
tisoč ljudi ima vloge o tej banki. Nekateri živijo v drugih državah, zopet drugi v stari domovini. Pošiljajo nam s pošto svoje prihranke, ker je ena največjih in najvarnejših bank v Ameriki. Z enim dolarjem lahko začnete vlagati in vloga vam bo nosila štiri od sto obresti.
The Cleveland Trust Company
SAVINGS BANK
5 MIL. DOLARJEV
St. Clair office, St. Clair St. cor. E. 40th, CLEVELAND
Za pet dolarjev na leto lahko najamete hranilni predal (box) iz Armorjevega jekla, v katerem so vaši privatni papirji, vrednosti varni pred ognjem, tatovi, vlomilci in drhalskimi napadi. Vabimo Vas, da si ogledate hranilne predale med uradnimi urami.

NAJLEPŠE, najcenejše in najbolj trpežne tiskovine dobijo slavna društva vseh Jednot v unijski slovenski tiskarni. Izdelujemo pisemski papir, kuverte pravila, zdravniške liste, vstopnice in vse druge tiskovine.
SLOVENCI, PODPIRAJTE SLOVENCA!
CLEVELANDSKA AMERIKA
6119 St. Clair Ave., Cleveland, O.

EMIL BACHMAN, 1719 So. Center Ave., Chicago, Ill.
Največja slovanska tvornica za **ZASTAVE, REGALIJE, ZNAKE, KAPE, PEČATE** itd. v Ameriki.
Izdeluje zlate znake za vsa slovenska, hrvatska, češka, slovaška in srbska društva v Ameriki.
Pišite po naš veliki cenik ki je tiskan v vseh slovanskih jezikih in kateremu so priložena zahvalna pisma od poznanih društev.
Lastnik je rodom Čeh, piše slovenski in hrvatski in je član S. N. P. J., odkar se je ustanovila.
EMIL BACHMAN BADGES, FLAGS, BANNERS & CAPS

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI JE
Narodna Tiskarna
2146-50 Blue Island Ave., Chicago, Ill.
Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce. "GLASILO" in "PROLETAREC" se tiskata v naši tiskarni :: :: ::

The Lake Shore Banking and Trust Co.
USTANOVLJENA 1890
Assests: nad $3,600.000.00
Hranenje in splošni bančni posli. Posojila na zemljišča in drugo
55. cesta in St. Clair Ave. Huron Road in Prospect Ave.
Superior Ave. in Addison Road.
Pri nas vlaga država Ohio in mesto Cleveland. Plačemo 4 od sto.
Pošiljamo denar v staro domovino hitro in zanesljivo. Ter prodajamo parobrodne listke. Smo zastopniki od vseh glavnih prekmorskih črt.
Želimo Vasega znanstva.
Jno. M. Gundry, preds. Harley B. Gibbs, podpreds. H. W. King, podpreds.
J. Horace Jones, blagajnik. Walter S. Bowler, tajnik in blag.
L. C. Kollie in George F. Schulze, pomozna cashier.

EDINA SLOVENSKA TVRDKA.
Zastave, regalije, znake kape, pečate, in vse potrebščine za društva in jednote.
DELO PRVE VRSTE. CENE NIZKE.
Slovenske cenike pošiljamo zastonj.
F. Kerže Co. 2616 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois

POZOR!
ROJAKI!
Ta ženska ura je prevlečena s 14 karatnim zlatom (gold filled) z dvema pokrovama. Velikost O. Jamči se za dvajset let. Kolesev je najboljše vrste (Elgin Waltham). Cena je sedaj samo za malo časa $12.50.

Nekaj za č anice S. N. P. J. Krasno izdelana broška ali naprsna igla — priponka za uro na prsih. Zlata od spreda — jamčena za 20 let. Stane $2.15. Ako se naroči šest ali več stane $2.00 poštnine prosto.

Ta prstan je iz 14 karat. zlata in stane..... $6.00

Medaljon k verižici je tudi iz 14 karat. zlata in stane $5.00 Jednak prevlečen z zlatom $2.50

Ta ura je prevlečena s 4 karat. zlatom (gold filled) z dvema pokrovoma size 16 jamči se za 25 let. Kolesovje je najboljše vrste (Elgin, Waltham Springfield). Ima 15 kamnov Cena sedaj je samo..... $18.50

Za obila naročila se priporočam spoštovanjem
JOHN STONICH,
2622 Roman Av., Chicago, Ill.